



**IZVJEŠĆE  
O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA  
DIONIČKOG DRUŠTVA „CESTE“ MOSTAR**

**na dan 31.12.2014. godine**

**Broj: 06-03/15**

**Sarajevo, lipanj 2015. godine**

## SADRŽAJ

<b>I. NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE .....</b>	<b>1</b>
<b>II. GODIŠNJA FINACIJSKA IZVJEŠĆA .....</b>	<b>1</b>
Bilanca uspjeha za period 01.01. – 31.12.2014. godine.....	1
Bilanca stanja na dan 31.12.2014. godine .....	2
Izvešće o gotovinskim tijekovima .....	3
Izvešće o promjenama u kapitalu za razdoblje koje završava na dan 31.12.2014. godine.....	4
<b>III. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA .....</b>	<b>6</b>
<b>1. Uvod .....</b>	<b>6</b>
<b>2. Predmet, cilj i obim revizije .....</b>	<b>6</b>
<b>3. Prethodno iskustvo sa klijentom i kontrole drugih organa .....</b>	<b>7</b>
<b>4. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća .....</b>	<b>7</b>
<b>5. Sustav internih kontrola i interna revizija .....</b>	<b>9</b>
<b>6. Obavljanje poslova iz nadležnosti Društva .....</b>	<b>11</b>
<b>7. Planiranje i izvješćivanje .....</b>	<b>12</b>
<b>8. Izvršenje Plana poslovanja .....</b>	<b>13</b>
8.1 Prihodi .....	13
8.1.1 Poslovni prihodi.....	14
8.1.2 Ostali prihodi i dobiti .....	14
8.2 Rashodi.....	14
8.2.1 Poslovni rashodi .....	14
8.2.1.1 Materijalni troškovi .....	14
8.2.1.2 Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja .....	15
8.2.1.3 Troškovi proizvodnih usluga .....	16
8.2.1.4 Amortizacija .....	16
8.2.1.5 Troškovi rezerviranja .....	16
8.2.1.6 Nematerijalni troškovi.....	17
8.2.2 Financijski rashodi.....	17
8.2.3 Ostali rashodi i gubici.....	17
8.3 Financijski rezultat .....	17
<b>9. Stalna i tekuća sredstva, kapital i obaveze .....</b>	<b>18</b>
9.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani .....	18
9.2 Tekuća sredstva .....	20
9.2.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji.....	20
9.2.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti .....	20
9.2.3 Kratkoročna potraživanja.....	20
9.3 Obveze .....	21
9.3.1 Dugoročne obveze i rezerviranja.....	22
9.3.2 Kratkoročne obveze i razgraničenja.....	22
9.4 Kapital.....	23
9.5 Sudski sporovi .....	24
<b>10. Javne nabave .....</b>	<b>24</b>
<b>11. Komentar .....</b>	<b>25</b>
<b>IV. REZIME DANIH PREPORUKA .....</b>	<b>26</b>

## I. NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

### *Osnova za reviziju*

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća (Bilancu stanja, Bilancu uspjeha, Izvješće o promjenama na kapitalu, Izvješće o gotovinskim tokovima i Posebni podaci o plaćama i broju uposlenih) **Dioničkog društva „Ceste“ Mostar** (u daljem tekstu – Društvo) sa stanjem na dan 31. prosinac 2014. godine i za godinu koja se završava na taj dan i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

### *Odgovornost rukovodstva za finansijska izvješća*

Rukovodstvo Društva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvješća sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja (MSFI) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS). Ova odgovornost obuhvata kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima.

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, rukovodstvo Društva je odgovorno i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, uključujući i odredbe zakona i propisa temeljem kojih su transakcije i iznosi objavljeni u finansijskim izvješćima.

### *Odgovornost revizora*

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima na temelju provedene revizije. Reviziju smo izvršili sukladno Zakonu o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06) i primjenjivim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da radimo sukladno etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objavama datim u finansijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvješćima usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, u cilju odabira revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvješća.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvješćima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske transakcije i informacije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima. Ova odgovornost uključuje provođenje procedura, kako bi se dobili revizijski dokazi o tome da li se sredstva koriste za namjene utvrđene zakonima i propisima. Procedure uključuju procjenu rizika od značajnog neslaganja sa zakonima.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnov za naše mišljenje.

### *Osnova za izražavanje mišljenja:*

- 1. Društvo je u 2014. godini od 365 dobavljača u zemlji nabavilo roba i usluga i stvorilo obveza u iznosu od 5.225.349 KM. Za najveći dio istih nisu provedeni postupci i procedure propisani Zakonom o javnim nabavama BiH i njegovim provedbenim aktima. Prema prezentiranim podacima od strane nadležne službe, u istoj godini provedeno je samo sedam postupaka i procedura javnih nabava, sukladno važećim propisima o javnim nabavama, temeljem kojih**

je zaključeno isto toliko ugovora u ukupnoj vrijednosti od 1.119.563 KM, što je pojašnjeno u točki 9.3.2. Izvješća.

2. Putem pregovaračkog postupka bez objavljivanja obavještenja izvršen je izbor dobavljača sa kojim je zaključen ugovor o nabavci materijala za izradu horizontalne signalizacije, u vrijednosti od 440.750 KM. Nije bilo osnova za odabir i primjenu ove vrste postupka, obzirom da nisu bili ispunjeni uvjeti iz članka 11. stavak 4. pod a) točka 4. Zakona o javnim nabavama BiH, niti su prilikom provođenja istog u potpunosti ispoštovane procedure propisane istim zakonom, o čemu je šire obrazloženo u točki 10. Izvješća.
3. Ne može se potvrditi obračun i isplata naknade za rad na terenu u iznosu od 295.223 KM, obzirom da isti nije izvršen sukladno članku 57. Pravilnika o plaćama, dodacima i naknadama plaća i članku 25. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije BiH, kojima je regulirano da uposleniku pripada terenski dodatak koji radi na terenu izvan mjesta zaposlenja u trajanju dužem od 30 dana neprekidno. Međutim, uposlenicima je obračunavan i isplaćivan terenski dodatak za manje dana provedenih na terenu od utvrđenih navedenim aktima, što je šire pojašnjeno u točki 6.2.2. Izvješća.

### ***Mišljenje sa rezervom***

Po našem mišljenju, osim za efekte stavki opisanih u paragrafu „Osnova za izražavanje mišljenja“, financijska izvješća **Dioničkog društva „Ceste“ Mostar**, po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i fer stanje imovine i obveza na dan 31.12.2014. godine, rezultate poslovanja i novčani tijek, za godinu koja se završava na taj dan, sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja.

Financijske transakcije i informacije prikazane u financijskim izvješćima **Dioničkog društva „Ceste“ Mostar** u tijeku 2014. godine, osim za naprijed navedene kvalifikacije, bile su u svim materijalno značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima.

Sarajevo, 03.06.2015. godine

Zamjenik generalnog revizora  
Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor  
Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

**II. GODIŠNJA FINACIJSKA IZVJEŠĆA  
DIONIČKOG DRUŠTVA „CESTE“ MOSTAR**

<b>Bilanca uspjeha</b>			
<b>za period 01.01. – 31.12.2014. godine</b>			
<b>Naziv: Ceste d.d. Mostar</b>			
	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
<b>A)</b>	<b>DOBIT ILI GUBITAK PERIODA</b>		
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
<b>I</b>	<b>Poslovni prihodi (od 1 do 3)</b>	<b>10.480.094</b>	<b>11.270.646</b>
1	Prihodi od prodaje učinaka	10.480.094	11.270.646
2	Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka	-	-
3	Ostali poslovni prihodi	-	-
<b>II</b>	<b>Poslovni rashodi (od 1 do 7)</b>	<b>11.678.593</b>	<b>12.963.501</b>
1	Materijalni troškovi	3.201.036	4.129.547
2	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	5.519.658	5.634.160
3	Troškovi proizvodnih usluga	1.034.789	1.299.971
4	Amortizacija	1.288.752	1.345.311
5	Troškovi rezerviranja	100.000	70.000
6	Nematerijalni troškovi	534.358	484.512
<b>III</b>	<b>Dobit od poslovnih aktivnosti (I – II)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
	<b>Gubitak od poslovnih aktivnosti (II – I)</b>	<b>1.198.499</b>	<b>1.692.855</b>
	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI		
<b>IV</b>	<b>Financijski prihodi (od 1 do 2)</b>	<b>824</b>	<b>639</b>
1	Prihodi od kamata	743	628
2	Ostali financijski prihodi	81	11
<b>V</b>	<b>Financijski rashodi (od 1 do 2)</b>	<b>25.923</b>	<b>141.186</b>
1	Rashodi kamata	25.908	141.186
2	Negativne kursne razlike	15	-
<b>VI</b>	<b>Gubitak od financijske aktivnosti (V - IV)</b>	<b>25.099</b>	<b>140.547</b>
<b>VII</b>	<b>Dobit redovne aktivnosti (III - VI)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>VIII</b>	<b>Gubitak od redovne aktivnosti (III - VI)</b>	<b>1.223.598</b>	<b>1.833.402</b>
	OSTALI PRIHODI I RASHODI		
<b>IX</b>	<b>Ostali prihodi i dobici (od 1 do 5)</b>	<b>49.317</b>	<b>64.203</b>
1	Dobici od prodaje stalnih sredstava	-	-
2	Dobici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira	-	-
3	Viškovi	400	-
4	Naplaćena otpisana potraživanja	11.260	-
5	Otpis obveza, ukinuta rezerviranja i ostali prihodi	37.657	64.303
<b>X</b>	<b>Ostali rashodi i gubici (od 1 do 3)</b>	<b>148.416</b>	<b>1.094.326</b>
1	Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	696	2.758
2	Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	42.372	1.085.231
3	Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi	105.348	6.337
<b>XI</b>	<b>Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (IX - X)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>XII</b>	<b>Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (X - IX)</b>	<b>99.099</b>	<b>1.030.123</b>
1*	Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	-	-
2*	Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	-	-
3*	Prihodi iz osnova prom. rač.politika i ispravki neznač. grešaka iz ranijih perioda	2.329	13
4*	Rashodi iz osnova prom.rač.politika i ispravki neznač. greš. iz ranijih perioda	1.896	210.796
	<b>UKUPAN PRIHOD PERIODA (I+IV+IX+1*+3*)</b>	<b>10.532.564</b>	<b>11.335.501</b>
	<b>UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V+X+2*+4*)</b>	<b>11.854.828</b>	<b>14.409.809</b>
	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA - NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
<b>XIII</b>	<b>Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>XIV</b>	<b>Gubitak neprekinutog poslovanja prije poreza</b>	<b>1.322.264</b>	<b>3.074.308</b>
	POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA	-	-
1	Porezni rashodi perioda	-	-
	NETO DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
<b>XV</b>	<b>Neto dobit neprekinutog poslovanja</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>XVI</b>	<b>Neto gubitak neprekinutog poslovanja</b>	<b>1.322.264</b>	<b>3.074.308</b>
	NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
<b>XVII</b>	<b>Neto dobit perioda</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>XVIII</b>	<b>Neto gubitak perioda</b>	<b>1.322.264</b>	<b>3.074.308</b>
<b>B)</b>	<b>OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK</b>		
	Ukupni neto sveobuhvatni dobit perioda	-	-
	Ukupni neto sveobuhvatni gubitak perioda	<b>1.322.264</b>	<b>3.074.308</b>

Uprava je pripremila financijska izvješća i iste odobrila dana 27.02.2015. godine.

Direktor  
Kristijan Milas

<b>Bilanca stanja na dan 31.12.2014. godine</b>		
<b>Naziv: Ceste d.d. Mostar</b>		
<b>Pozicija</b>	<b>Neto iznos tekuće godine</b>	<b>Neto iznos prethodne godine</b>
<b>A K T I V A</b>		
<b>A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI</b>	<b>7.289.379</b>	<b>8.497.251</b>
Nematerijalna sredstva	5.236	7.472
Nekretnine, postrojenja i oprema	7.242.979	8.424.488
Investicijske nekretnine	-	-
Biološka sredstva	4.813	4.813
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	8.200	8.200
Dugoročni finansijski plasmani	-	-
Druga dugoročna potraživanja	-	-
Dugoročna razgraničenja	28.151	52.278
<b>B) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA</b>	-	-
<b>C) TEKUĆA SREDSTVA</b>	<b>2.641.729</b>	<b>2.726.743</b>
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	285.192	318.770
Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	2.356.537	2.407.973
<b>D) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA</b>	-	-
<b>E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA</b>	-	-
<b>I) POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)</b>	<b>9.931.108</b>	<b>11.223.994</b>
<b>II) Izvanbilansna evidencija - vanbilansna aktiva</b>	-	-
<b>UKUPNO AKTIVA (I+II)</b>	<b>9.931.108</b>	<b>11.223.994</b>
<b>P A S I V A</b>		
<b>A) KAPITAL</b>	<b>6.996.778</b>	<b>8.319.042</b>
<b>Temeljni kapital</b>	<b>11.393.054</b>	<b>11.393.350</b>
Upisani neplaćeni kapital	-	-
Emisiona premija	-	-
<b>Rezerve</b>	<b>296</b>	-
Revalorizacione rezerve	-	-
Nerealizirani dobiti	-	-
Nerealizirani gubici	-	-
Neraspoređena dobit	-	-
<b>Gubitak do visine kapitala</b>	<b>4.396.572</b>	<b>3.074.308</b>
Otkupljene vlastite dionice i udjeli	-	-
<b>B) DUGOROČNA REZERVIRANJA</b>	-	-
<b>C) DUGOROČNE OBVEZE</b>	<b>190.727</b>	<b>323.522</b>
<b>D) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE</b>	-	-
<b>E) KRATKOROČNE OBVEZE</b>	<b>2.743.603</b>	<b>2.581.430</b>
Kratkoročne finansijske obveze	132.794	142.433
Obveze iz poslovanja	1.989.969	1.758.229
Obveze iz specifičnih poslova	-	-
Obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja uposlenih	435.450	452.200
Druge obveze	68.642	68.075
Obveze za PDV	116.748	160.493
Obveze za ostale poreze i druge dadžbine	-	-
Obveze za porez na dobit	-	-
<b>F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA</b>	-	-
<b>G) ODLOŽENE POREZNE OBVEZE</b>	-	-
<b>I) POSLOVNA PASIVA (A+B+C+D+E+F+G)</b>	<b>9.931.108</b>	<b>11.223.994</b>
<b>II) Izvanbilansna evidencija - vanbilansna pasiva</b>	-	-
<b>UKUPNO PASIVA (I+II)</b>	<b>9.931.108</b>	<b>11.223.994</b>

Uprava je pripremila finansijska izvješća i iste odobrila dana 27.02.2015. godine.

Direktor  
Kristijan Milas

<b>Izvešće o gotovinskim tijekovima</b>			
IZRAVNI METOD za 2014. godinu, zaključno sa 31.12.2014. godine			
<b>Ceste d.d. Mostar</b>			
	<b>O p i s</b>	<b>Tekuća godina</b>	<b>Prethodna godina</b>
<b>A.</b>	<b>GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI</b>		
<b>I</b>	<b>Priljevi gotovine iz poslovnih aktivnosti (od 1 do 3)</b>	<b>12.649.116</b>	<b>12.973.845</b>
1	Priljevi od kupaca i primljeni avansi	12.633.519	12.959.393
2	Priljevi od premija, subvencija, dotacija i sl.	2.491	-
3	Ostali priljevi od poslovnih aktivnosti	13.106	14.452
<b>II</b>	<b>Odljevi gotovine iz poslovnih aktivnosti (od 1 do 5)</b>	<b>12.575.522</b>	<b>14.010.443</b>
1	Odljevi iz osnova isplate dobavljačima i dati avansi	5.229.735	6.569.261
2	Odljevi iz osnova plaća, naknada plaća i drugih primanja uposlenih	5.358.557	5.404.486
3	Odljevi iz osnova plaćenih kamata	-	141.186
4	Odljevi iz osnova poreza i drugih dažbina	1.123.583	910.913
5	Ostali odljevi iz poslovnih aktivnosti	863.647	984.597
<b>III</b>	<b>Neto priljev gotovine iz poslovnih aktivnosti (I – II)</b>	<b>73.594</b>	<b>-</b>
<b>IV</b>	<b>Neto odljev gotovine iz poslovnih aktivnosti (II-I)</b>	<b>-</b>	<b>1.036.598</b>
<b>B.</b>	<b>GOTOVINSKI TOK IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI</b>		
<b>I</b>	<b>Priljevi gotovine iz ulagačkih aktivnosti</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
1	Priljevi iz osnova kratkoročnih financijskih plasmana	-	-
2	Priljevi iz osnova prodaje dionica i udjela	-	-
3	Priljevi iz osnova prodaje stalnih sredstava	-	-
4	Priljevi iz osnova kamata	-	-
5	Priljevi iz osnova dividendi i učešća u dobiti	-	-
6	Priljevi iz osnova ostalih dugoročnih financijskih plasmana	-	-
<b>II</b>	<b>Odljevi gotovine iz ulagačkih aktivnosti</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
1	Odljevi iz osnova kratkoročnih financijskih plasmana	-	-
2	Odljevi iz osnova kupovine dionica i udjela	-	-
3	Odljevi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	-
4	Odljevi iz osnova ostalih dugoročnih financijskih plasmana	-	-
<b>III</b>	<b>Neto priljev gotovine iz ulagačkih aktivnosti</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>IV</b>	<b>Neto odljev gotovine iz ulagačkih aktivnosti</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>C.</b>	<b>GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINACIJSKIH AKTIVNOSTI</b>		
<b>I</b>	<b>Priljevi gotovine iz financijskih aktivnosti (od 1 do 4)</b>	<b>554.382</b>	<b>489.623</b>
1	Priljev iz osnova povećanja temeljnog kapitala	-	-
2	Priljev iz osnova dugoročnih kredita	-	-
3	Priljev iz osnova kratkoročnih kredita	-	-
4	Priljev iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obveza	554.382	489.623
<b>II</b>	<b>Odljevi gotovine iz financijskih aktivnosti (od 1 do 6)</b>	<b>284.867</b>	<b>366.066</b>
1	Odljevi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-	-
2	Odljevi iz osnova dugoročnih kredita	-	-
3	Odljevi iz osnova kratkoročnih kredita	-	-
4	Odljevi iz osnova financijskog lizinga	284.867	366.066
5	Odljevi iz osnova isplaćenih dividendi	-	-
6	Odljevi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obveza	-	-
<b>III</b>	<b>Neto priljeci gotovine iz financijskih aktivnosti (I-II)</b>	<b>269.515</b>	<b>123.557</b>
<b>IV</b>	<b>Neto odljev gotovine iz financijskih aktivnosti (II-I)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>D.</b>	<b>UKUPNI PRILJEVI GOTOVINE</b>	<b>13.203.498</b>	<b>13.463.468</b>
<b>E.</b>	<b>UKUPNI ODLJEVI GOTOVINE</b>	<b>12.860.389</b>	<b>14.376.509</b>
<b>F.</b>	<b>NETO PRILJEV GOTOVINE (D-E)</b>	<b>343.109</b>	<b>-</b>
<b>G.</b>	<b>NETO ODLJEV GOTOVINE (E-D)</b>	<b>-</b>	<b>913.041</b>
<b>H.</b>	<b>Gotovina na početku izvještajnog razdoblja</b>	<b>464.073</b>	<b>1.377.114</b>
<b>I.</b>	<b>Pozitivne tečajne razlike iz osnova preračuna gotovine</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>J.</b>	<b>Negativne tečajne razlike iz osnova preračuna gotovine</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>K.</b>	<b>Gotovina na kraju izvještajnog razdoblja (H+F-G+I-J)</b>	<b>807.182</b>	<b>464.073</b>

Uprava je pripremila financijska izvješća i iste odobrila dana 27.02.2015. godine.

Direktor  
Kristijan Milas

<b>Izvešće o promjenama u kapitalu za razdoblje koje završava na dan 31.12.2014. godine</b>					
<b>Naziv:</b>					
<b>VRSTA PROMJENE NA KAPITALU</b>	<b>Dionički kapital i udjeli u d.o.o.</b>	<b>Revalorizacione rezerve</b>	<b>Ostale rezerve</b>	<b>Akumulir. neraspor. dobit/nepokriv. gubitak</b>	<b>UKUPNI KAPITAL (2+3+4+5)</b>
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>6</b>
<b>1. Stanje na dan 31.12.2012. godine</b>	<b>11.393.350</b>	-	-	-	<b>11.393.350</b>
2. Efekti promjena u računovodstv.politikama	-	-	-	-	-
3. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-
<b>4. Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2012., odnosno, 01.01.2013. godine</b>	<b>11.393.350</b>	-	-	-	<b>11.393.350</b>
5. Efekti reval.materij.i nem.sredstava	-	-	-	-	-
6. Nerealizovani dobiti/gubici po osnovu finansijskih sred.raspoloživih za prodaju	-	-	-	-	-
7. Tečajne razlike nastale prevođenjem finansijskih izvješća u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
8. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspjeha	-	-	-	(3.074.308)	(3.074.308)
9. Neto dobiti/gubici prizn.direktno u kapitalu	-	-	-	-	-
10. Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele i pokriće gubitka	-	-	-	-	-
11. Emisija dion.kapitala i dr.obl.povećanja ili smanjenja temeljnog kapitala	-	-	-	-	-
<b>12. Stanje na dan 31.12.2013. godine</b>	<b>11.393.350</b>	-	-	<b>(3.074.308)</b>	<b>8.319.042</b>
13. Efekti promjena u računovodstv.politikama	-	-	-	-	-
14. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-
<b>15. Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2013., odnosno, 01.01.2014. god.</b>	<b>11.393.350</b>	-	-	<b>(3.074.308)</b>	<b>8.319.042</b>
16. Efekti reval.materij.i nem.sredstava	-	-	-	-	-
17. Nerealizovani dobiti/gubici po osnovu finans.sredstava raspol. za prodaju	-	-	-	-	-
18. Kursne razlike nastale prevođenjem fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
19. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspjeha	-	-	-	(1.322.264)	(1.322.264)
20. Neto dobiti/gubici priznati u kapitalu	-	-	296	-	296
21. Objavljene divid.i drugi oblici raspodjele dobiti i pokriće gubitka	-	-	-	-	-
22. Emisija dion.kapit.i dr.oblici povećanja ili smanjenja temeljnog kapitala	(296)	-	-	-	(296)
<b>23. Stanje na dan 31.12.2014. god.</b>	<b>11.393.054</b>	-	<b>296</b>	<b>(4.396.572)</b>	<b>6.996.778</b>

Uprava je pripremila finansijska izvješća i iste odobrila dana 27.02.2015. godine

Direktor  
Kristijan Milas

U Bilješkama je data izjava da su sva financijska izvješća u potpunosti urađena sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i tumačenjima Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB).

Nadzorni Odbor je na sjednici održanoj 08.06.2015. godine, shodno članku 101. Statuta, usvojio Izvješće Uprave o poslovanju po godišnjem obračunu, sa bilancom stanja i bilancom uspjeha i izvješćem revizije i Skupštini Društva podnio Godišnje izvješće o poslovanju za razdoblje I-XII 2014. godine, zajedno sa izvješćima revizora, Nadzornog odbora i Odbora za reviziju na konačno usvajanje, kao i prijedlog načina pokrivanja gubitka.

### **III. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA**

#### **1. Uvod**

Dioničko društvo „Ceste“ Mostar je gospodarski subjekt nastao promjenom organizacijskog oblika i strukture vlasništva ranijeg Javnog poduzeća „Ceste Herceg Bosne“ d.o.o Mostar, u procesu privatizacije putem javnog upisa dionica. Isti je upisan u registar Županijskog/Kantonalnog suda u Mostaru 24.09.2002. godine, pod brojem 1-4234, na temelju pravomoćnog Rješenja Agencije za privatizaciju Federacije BiH broj: 01-02-597/2002, od 31.01.2002. godine.

Kao osnivači upisani su Federacija BiH i mali dioničari. Pravo upravljanja nad državnim kapitalom od 93,24 % dodijeljeno je Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija (u daljem tekstu – resorno ministarstvo), a preostalih 6,76 % kapitala u vlasništvu je 29 malih dioničara.

Kratice tvrtke je: »Ceste« d.d. Mostar (u daljem tekstu – Društvo).

Osnovna djelatnost Društva je gradnja cesta i autocesta i ostale djelatnosti čišćenja.

Unutarnja organizacija i način rada uređeni su Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, kojim je definirano da Uprava upravlja cjelokupnim poslovanjem i odgovorna je za rezultate poslovanja i učinak Društva. Upravu čini direktor, izvršni direktor za održavanje, izvršni direktor za računovodstvo i financije i Izvršni direktor za pravne i opće poslove i isti vode slijedeće organizacijske jedinice organizirane na razini Društva:

- Ured direktora,
- Služba održavanja,
- Služba razvoja i zaštite,
- Sektor za ekonomsko-financijske poslove i
- Sektor za pravne, opće i kadrovske poslove

Sjedište Društva je u Mostaru u Ulici Ante Starčevića b.b.

Na dan 31.12.2014. godine, u Društvu je bilo 255 uposlenih, što je za 11 manje u odnosu na prethodnu godinu, od čega 251 u stalnom radnom odnosu, a 4 na određeno vrijeme.

U Bilješkama uz financijska izvješća data je izjava da su ista u potpunosti sastavljena sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI) i tumačenjima Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB).

#### **2. Predmet, cilj i obim revizije**

Predmet revizije su financijska izvješća Društva za 2014. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na osnovu provedene revizije izrazimo mišljenje da li su financijska izvješća pripremljena u svakom značajnom pogledu sukladno važećoj zakonskoj regulativi i primjenjivom okviru financijskog izvještavanja. Revizija uključuje i procjenu da li Uprava i rukovodioci primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu financijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sustav internih kontrola uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u financijskim izvještajima. Pažnju ćemo usmjeriti i na poduzete aktivnosti od strane Uprave na implementaciji preporuka datih u prethodnoj reviziji.

Revizija je obavljena sukladno internim planskim dokumentima revizije u prekidima, u razdoblju od prosinca 2014. do lipnja 2015. godine.

S obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

### 3. Prethodno iskustvo sa klijentom i kontrole drugih organa

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH (u daljem tekstu – Ured), po peti put obavlja reviziju finansijskih izvještaja predmetnog klijenta. U prethodnoj, reviziji za 2013. godinu, dano je negativno mišljenje, jer finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvješćima nisu bile usklađene u svim značajnim aspektima sa odgovarajućim zakonskim i ostalim propisima. Kvalifikacije su dane iz razloga što nije izvršena ispravka potraživanja starijih od 365 dana, zbog neosnovane promjene načina obračuna amortizacije, neusklađenosti iskazanog temeljnog kapitala sa registriranim, neopravdano visokih pojedinih troškova, neosnovanosti i neusklađenosti obračuna i isplate naknade za rad na terenu i neprovođenje propisanih procedura i postupaka javnih nabavki.

U cilju otklanjanja identifikovanih propusta i prevazilaženja utvrđenih nepravilnosti, Društvo je odmah po dobivanju konačnog Izvješća poduzelo aktivnosti na realizaciji preporuka, a prije svih na otklanjanju onih za koje su dane kvalifikacije. Uprava je na sjednici održanoj 12.05.2014. godine donijela odluku o ispravci nenaplaćenih potraživanja starijih od 365 dana u iznosu od 1.085.231 KM, kao i odluku o stavljanju van snage odluke iz prosinca 2013. godine, kojom je izmijenjen vijek trajanja određenih stavki i imovine, čime su se stvorili uvjeti za obračun amortizacije po ranijim stopama. Istom odlukom zadržavaju se do tada primjenjene stope amortizacije, odnosno, procijenjeni vijek uporabe imovine, kao kod početnog priznavanja, jer se nisu stekli razlozi za promjenu procjene sukladno važećim propisima. Neposredno nakon toga, Uprava je izmijenila i nadležnom organu, „AFIP“ d.d. Mostar, 06.06.2014. godine predala izmijenjeni Godišnji obračun poduzeća za razdoblje od 01.01. do 31.12.2013. godine.

O naprijed navedenim, kao i ostalim započetim aktivnostima na realizaciji danih preporuka, Društvo je postupilo sukladno članku 16. točka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i izvjestilo Ured. U prilogu akta, od 11.07.2014. godine, dostavljen je i izmijenjeni Godišnji obračun poduzeća.

U 2014. godini, od strane ovlaštenih lica Uprave za indirektno oporezivanje izvršena je potpuna kontrola, u predmetu kontrola PDV po prijavi, za porezno razdoblje od 01.11.2011. do 31.07.2014. godine, o čemu je sačinjen zapisnik od 18.09.2014. godine. U postupku predmetne kontrole utvrđeno je da je Društvo, kao PDV obveznik, netočno obračunalo PDV za kontrolirano porezno razdoblje u ukupnom iznosu od 6.043 KM.

Reviziju finansijskih izvješća sa 31.12.2014. godinu izvršio je i vanjski revizor, revizorska kuća Revizija »K&P« d.o.o. Mostar. Dano je pozitivno mišljenje, sa isticanjem predmeta na ograničeni obujam revizije. U isticanju predmeta se navodi da vanjski revizor nije mogao nadzirati inventuru zaliha, potraživanja, novčanih sredstava na dan 31.12.2014. godine, iz razloga što je taj postupak bio ranije prije nego što je isti angažiran za obavljanje predmetne revizije.

### 4. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća

U okviru predmetne revizije finansijskih izvješća, izvršena je i provjera postupanja po preporukama datim u reviziji za prethodnu godinu i tom prilikom je konstatirano:

Društvo je **postupilo** po datim preporukama koje se odnose na:

- Uspostavljanje pokazatelja finansijskih i operativnih rezultata za praćenje realizovanih sredstava u odnosu na planirana sredstva, provođenje tekuće aktivnosti nadzora nad postavljenim kontrolama i procjenu uspješnosti kontrole planiranja, blagovremeno pripremanje godišnjih finansijskih izvješća, izvješća o poslovanju i predlaganje načina pokrića iskazanog gubitka;
- Poduzimanje aktivnosti da se planiranje i izvještavanje vrše sukladno zakonskim odredbama, te poduzimanje odgovarajućih aktivnosti da se ostvare planirane veličine;
- Obračune naknada po osnovu potpisanih ugovora o djelu samo za periode naznačene u potpisanom ugovoru o djelu ili ugovoru o privremenim i povremenim poslovima, preispitivanje opravdanosti potpisivanja ugovora o djelu ukoliko su navedeni poslovi

definirani sistematizacijom i poštivanje propisanog perioda potpisivanja ugovora o privremenim i povremenim poslovima koji ne može biti duži od par mjeseci;

- Priznavanje troškova i obveza i računovodstveno evidentiranje u momentu stvaranja istih, odnosno u razdoblju na koji se isti odnose, sukladno Zakonu o računovodstvu i MRS, a ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava evidentiranje vršiti u korist pasivnih vremenskih razgraničenja shodno MRS 37 – Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijala sredstva;
- Internim aktom uređenje načina korištenja mobilnih telefona na teret Društva i utvrđivanje limita korištenja mobitela za svaku ovlaštenu osobu pojedinačno na osnovu stvarnih potreba Društva, uključujući i preispitivanje opravdanosti trenutnog stanja korisnika za mobilne telefone;
- Internim aktom uređenje načina korištenja sredstava namijenjenih za reprezentaciju sa listom ovlaštenih osoba koje ista sredstva mogu koristiti i u koje svrhe se odobrena sredstava mogu koristiti, te utvrđivanje limita korištenja sredstava za reprezentaciju za svaku ovlaštenu osobu pojedinačno;
- Sukladno donesenim općim internim aktima uređenje organizacije računovodstva na način koji omogućava sveobuhvatnu evidenciju, kao i sprečavanje i otkrivanje pogrešno evidentiranih poslovnih promjena, uređenje internih kontrolnih postupaka, utvrđivanje računovodstvenih politika, određivanje osoba koje su odgovorne za zakonitost i ispravnost nastanka poslovne promjene i sastavljanje i kontrolu knjigovodstvenih isprava o poslovnoj promjeni i utvrđivanje rokova za njihovo dostavljanje za dalju obradu, utvrđivanje postupaka pripreme, sastavljanja i prezentacije finansijskih izvješća sukladno članku 11. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja;
- Sačinjavanje finansijskih izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, paragraf 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća;
- Nastavak aktivnosti kako bi promjene na temeljnom kapitalu bile evidentirane u sudskom registru, odnosno, kako bi temeljni kapital Društva iskazan u finansijskim izvješćima odgovarao temeljnom kapitalu registriranom u sudu;
- Rezerviranja vršiti dosljednom primjenom MRS 37 – Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva, kako bi iskazani troškovi, obveze i finansijski rezultat na datum bilance bili realno iskazani;

Društvo je **djelimično postupilo** po datim preporukama koje se odnose na:

- Aktivno uključivanje vlasnika kapitala i poduzimanje odgovarajućih mjera u prevazilaženju i rješavanju nagomilanih problema, prije svega u rješavanju statusa Uprave i Nadzornog odbora, osiguranje funkcioniranja Društva u cilju uspješnog poslovanja, te osiguranja uvjeta za funkcioniranje sustava internih kontrola;
- Preispitivanje Poslovnika o radu Nadzornog odbora i zaključene ugovore sa Predsjednikom i članovima Nadzornog odbora i poduzimanje potrebnih aktivnosti po istom;
- Osiguranje uvjeta da Uprava pregleda i odobri planove nižih organizacionih jedinica (tehničkih ispostava), obezbjeđenje realnih planova sukladno trenutnom stanju i obezbjeđenje uvjeta kako bi se isti usvojili od strane Nadzornoga odbora i Skupštine;
- Osiguranje sredstava naplate (bankovna garancija, mjenica, hipoteka, zalog i sl.) u slučajevima kada se radi o insolventnom dužniku s kojim je poslovni odnos iz bilo kojeg razloga nesiguran;

Društvo **nije postupilo po preporukama** koje se odnose na:

- Primjenjivanje vlastitih internih akata usklađih sa zakonskom regulativom u pogledu ostvarivanja prava i obračuna na naknadu za rad na terenu;
- Ograničenja naknade za Nadzorni odbor i Odbor za reviziju u pogledu prisustva sjednicama, radi onemogućavanja opstrukcija redovnog rada i održavanja sjednica; preispitivanje poslovnika o radu koji ne definira jasno način odlučivanja, kao ni odgovornosti i obaveze članova Nadzornog odbora, te preispitivanje zaključenih ugovora sa članovima i predsjednikom Nadzornog odbora, s obzirom da isti ne sadrže ni osnovne odredbe nadležnosti i odgovornosti istih;
- Preispitivanje opravdanosti angažovanja kooperanata u obavljanju redovnih poslova Društva za koje Društvo posjeduje interne kapacitete, radu smanjenja nepotrebnih troškova poslovanja;
- Vršenje procjene na datum bilance, u smislu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno, procjene nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, sukladno zahtjevu MRS 36 - Umanjenje imovine;
- Osiguranje dosljedne provedbe odredbi Zakona o javnim nabavama BiH, obzirom da se radi o značajnim finansijskim transakcijama, a u cilju zaštite imovine Društva od mogućih gubitaka.

## **5. Sustav internih kontrola i interna revizija**

Sustav internih kontrola treba da osigura potpunu i dosljednu primjenu internih akata donesenih sukladno važećoj zakonskoj regulativi, racionalno, ekonomično i efikasno trošenje sredstava, zaštitu imovine, točnu i potpunu računovodstvenu evidenciju i pouzdanost finansijskog izvješćivanja. Efikasan sustav internih kontrola podrazumijeva da svi uposleni u potpunosti poštuju i provode usvojene politike i procedure kojima su obuhvaćeni poslovi iz nadležnosti i na koje su raspoređeni. Osnovni preduvjet za to je prethodno stvoreno povoljno kontrolno okruženje koje se postiže i obezbjeđuje kroz organizacionu strukturu, način rukovođenja, komuniciranja i jasnu podjelu odgovornosti, uz prethodno donesene akte i pisane procedure za sve procese rada. Odgovornost za uspostavljanje i primjenu funkcionalnog sustava internih kontrola snosi Uprava, uz prethodno osigurane uvjete i punu podršku Nadzornog odbora.

Društvo je ustrojilo organizaciju i donijelo značajnije akte. Donesenim aktima samo djelimično su uređene procedure postupanja uposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka u okviru radnih procesa, sukladno propisanim i dodijeljenim ovlaštenjima. Međutim, doneseni akti u procesima koji se odnose na nabave, stvaranje obveza i troškova poslovanja, kao i nastanak rashoda ne poštuju se u potpunosti.

U revidiranoj godini, kao i prethodnih godina, nabave su se vršile bez poštivanja Pravilnika o postupku nabave roba, vršenju usluga i ustupanju radova i bez provođenja postupaka i procedura propisanih važećim propisima o javnim nabavama. Isplata terenskog dodatka nije se vršila, a i dalje se ne vrši sukladno članku 57. Pravilnika o plaćama, dodacima i naknadama plaća i važećoj zakonskoj regulativi kojima su regulirana ova primanja. Ne poštuje se ni Pravilnik o računovodstvu i Pravilnik o finansijskom poslovanju, u dijelu koji se odnosi na blagajničko poslovanje. U Društvu se vode blagajne samo u organizacijskim jedinicama, tehničkim ispostavama, ali se ne vodi u sjedištu, u Uredu direktora. Sve sitne gotovinske nabavke za potrebe Ureda direktora, uposlenici nabavljaju vlastitim novcem, nakon čega se pismenim putem obraćaju nadležnoj Službi za računovodstvo i financije sa zahtjevom za isplatu na tekući račun. Za ovakve postupke nisu donesene nikakve procedure.

Značajno je napomenuti da Uprava nije nadzirala uposlenike u implementaciji važećih propisa o nabavci, te određaba važećeg pravilnika o javnim nabavama, niti je podnosila izvješća i izvještavala Nadzorni odbor i Odbor za reviziju o provedenim postupcima o javnim nabavama i zaključenim ugovorima, sukladno odredbama članka 35. Zakona o javnim poduzećima u Federaciji BiH.

U postupku revizije nabavke materijala i goriva za obavljanje registrirane djelatnosti za veći broj računa dobavljača nisu prezentirani ugovori ili isti nisu bili potpisani od strane ovlaštenih osoba Društva. U pojedinim ugovorima nije definirana cijena predmeta nabave, već je naglašeno da se ista odnosi na važeće veleprodajne cijene uvećane za vrijednost PDV-a. Još uvijek nisu doneseni ni svi akti kojima bi se uredile procedure postupanja uposlenika u procesima koji se odnose na stvaranje i nastanak pojedinih troškova poslovanja. Karakterističan primjer je potrošnja goriva, koja se samo formalno vodi po radnim strojevima i vozilima (teretnim i osobnim). Neovisno o tome što se radi o poduzeću sa tradicijom i činjenici da gorivo ima značajno učešće u troškovima, u Društvu nije ustrojeno praćenje potrošnje i kontrola utroška goriva, obzirom da još uvijek nisu utvrđeni, niti doneseni normativi potrošnje za svako pojedinačno sredstvo. Kao ni prethodnih godina, ni u revidiranoj godini nije usvojena procedura priznavanja troškova reprezentacije.

Na poslovne aktivnosti Društva i u 2014. godini značajnog utjecaja imale su neprovedene aktivnosti na pravovremenom imenovanju članova Uprave. Naime, odlukama Nadzornog odbora iz travnja 2012. godine, imenovani su vršitelji dužnosti direktora i izvršnih direktora na razdoblje od šest mjeseci. Isti su razriješeni 31.03.2014. godine, a na šest mjeseci, ponovno imenovani vršioci dužnosti.

U cjelokupnom ovom razdoblju evidentna je nedovoljna suradnja i nekooperativnost između članova Nadzornog odbora i pojedinih članova Uprave. Većina članova Uprave nije postupala po zaključcima Nadzornog odbora, iako se to od njih redovito tražilo. Nismo se uvjerali da su poduzimane aktivnosti da se konstatirani propusti i nedostaci otklone. Uprava nije postupila ni po zaključcima Nadzornog odbora vezanim za izmjenu Poslovnika o radu Uprave, usklađenje Pravilnika o vršenju nabavki roba i usluga sa važećim Zakonom o javnim nabavama BiH, izmjenu Pravilnika o radu koji omogućava zapošljavanje mimo javnog natječaja, hitnu reorganizaciju i sačinjavanje nove sistematizacije radnih mjesta u Društvu, obzirom da je postojeća prevaziđena (preširoka i po kojoj ima upražnjenih radnih mjesta za koje nema potrebe), da se po hitnom postupku izmijene i dopune i još neki pravilnici.

Na sjednicama Nadzornog odbora u više navrata je konstatirano da se javne nabave ne provode transparentno, zapošljavanja se vrše bez suglasnosti resornog ministarstva i Plana zapošljavanja, i dalje je prisutno neracionalno raspolaganje i trošenje sredstava i imovine društva, kao i nesavjesano postupanje tri člana tadašnje Uprave. Konstatirani su i još neki problemi evidentni na terenu, a prije svih nekontrolirana potrošnja goriva, izostanci sa rada pojedinih uposlenika, čak i voditelja tehničkih ispostava, rad uposlenika bez adekvatnog nadzora, neiskorištenost radnih strojeva iz razloga što nisu bili u funkciji. Sve navedeno odrazilo se i u značajnoj mjeri imalo je utjecaja na loše rezultate poslovanja.

Na ovakvo i slično stanje, propuste i nedostatke u radu i poslovanju ukazivano je i od strane Odbora za reviziju, u njihovim redovitim izvješćima o radu.

Iako je Planom poslovanja za 2014. godinu bilo predviđeno da se sačini nova organizacija, obzirom da je u više navrata naglašeno da Društvo ima problem viška radne snage, radi čega je bilo i predviđeno da se izradi plan zbrinjavanja tehnološkog viška, u istoj godini nisu poduzimane nikakve aktivnosti. Nismo se uvjerali da je Uprava preispitala vlastitu organizaciju rada, a posebice svaki pojedinačni angažman sa kooperantima, u cilju povećanja iskorištenosti vlastitih kapaciteta i racionalizacije svih ovih troškova, niti smo stekli dojam da je bilo spremnosti da se u tom dijelu stanje unaprijedi. Stoga i ne možemo potvrditi da je Društvo racionalno i efikasno koristilo raspoloživu opremu i ostala sredstva rada.

Proces imenovanja nove Uprave okončan je koncem 2014. godine.

Tek sa imenovanjem nove Uprave poduzete su aktivnosti na smanjenju pojedinih troškova. Uprava je pripremila Plan poslovanja, zajedno sa planom nabavki, koji je usvojen od strane Nadzornog odbora i Skupštine.

Uprava je na sjednici održanoj 12.01.2015. godine usvojila Pravilnik o reprezentaciji i korištenju službenih automobila, mobilnih telefona i poslovnih kartica, kojim se utvrđuje način, postupak i visina sredstva namijenjenih za troškove reprezentacije, pravo na korištenje službenih automobila, mobilnih telefona i poslovnih kreditnih kartica.

### **Interna revizija**

Iako je od stupanja na snagu Zakona o javnim poduzećima u Federaciji BiH, kojim je utvrđena obveza formiranja Odjela za internu reviziju, Društvo još uvijek nije formiralo isti.

*Preispitati postojeću organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta i poduzeti aktivnosti na izmjenama i dopunama postojećeg pravilnika, a u cilju poboljšanja uvjeta rada, racionalizacije radnih mjesta i povećanja efikasnosti.*

*Poduzeti aktivnosti na donošenju nedostajućih akata i procedura za sve značajnije procese rada, a postojeće preispitati i unaprijediti. Sve donesene akte u potpunosti poštivati i u kontinuitetu vršiti nadzor i pratiti njihovu realizaciju.*

*Obzirom na značaj i učešće u ukupnim troškovima, utvrditi normative utroška goriva za svako pojedinačno vozilo i stroj, redovno i u kontinuitetu vršiti nadzor, pratiti potrošnju i poduzimati aktivnosti sukladno donesenim procedurama.*

*Donijeti pisane procedure gotovinske nabavke ili u potpunosti postupati sukladno sa Pravilnikom o računovodstvu i Pravilnikom o financijskom poslovanju.*

*Nadzirati uposlenike u implementaciji važećih propisa o nabavci i Nadzornom odboru i Odboru za reviziju i podnositi izvješća o provedenim postupcima o javnim nabavama i zaključenim ugovorima, sukladno odredbama članka 35. Zakona o javnim poduzećima u Federaciji BiH.*

*Za sve postupke nabava provoditi propisane postupke i zaključivati ugovore. Ugovori treba da sadrže sve propisane elemente, uključujući i potpise.*

*Poduzeti aktivnosti i sukladno Zakonu o javnim poduzećima u Federaciji BiH formirati Odjel za internu reviziju.*

## **6. Obavljanje poslova iz nadležnosti Društva**

Osnovna djelatnost Društva je gradnja cesta i autocesta i ostale djelatnosti čišćenja. Najveći dio prihoda, preko 85 %, ostvaruje obavljajući poslove održavanja magistralnih cesta u Federaciji BiH, na temelju potpisanih okvirnih sporazuma i godišnjih ugovora sa JP „Ceste Federacije BiH“. Dio prihoda ostvaruje održavanjem regionalnih cesta, na temelju potpisanih ugovora sa županijskim/kantonalnim ministarstvima/upravama za ceste, a manji dio od ostalih kupaca, uglavnom općina, po osnovu održavanja lokalnih cesta. Navedeni poslovi obavljaju se putem pet tehničkih ispostava, koje imaju status podružnice, odnosno, poslovne jedinice, organiziranih u okviru organizacijske jedinice Službe održavanja na teritorijalnom principu, i to:

- Tehnička ispostava Livno,
- Tehnička ispostava Grude,
- Tehnička ispostava Mostar,
- Tehnička ispostava Kiseljak i
- Tehnička ispostava Orašje.

Kao što je već konstatirano, Društvo je u dosadašnjem razdoblju rada uglavnom obavljalo poslove održavanja magistralnih cesta. Podsjećamo, obavljanje ovih poslova regulirano je Zakonom o cestama FBiH („Sl.novine Federacije BiH“ br: 12/10). Prema istom zakonu, upravitelji cesta (JP „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar i JP „Ceste Federacije BiH“ Sarajevo), izvođenje radova gradnje, rekonstrukcije i održavanja javnih cesta ustupaju po postupku i na način utvrđen Zakonom o javnim nabavama. Predtakmičenje izvođača, kao i postupak ustupanja radova redovnog održavanja provodi se svake četiri godine po postupku i na način utvrđen Zakonom o javnim nabavama i njegovim provedbenim aktima.

S tim u svezi, Direkcija je u 2014. godini poslove održavanja ovih cesta obavljala na temelju okvirnih sporazuma zaključenih 2008. godine, koji su istekli 15.03.2013. godine. Obzirom da od strane nadležnog upravitelja (JP „Ceste Federacije BiH“) nisu bili okončani postupci javnih nabava, na temelju suglasnosti resornog ministarstva od 27.02.2013. godine, ovi sporazumi produženi su do 15.03.2014. godine. Kako procedura izbora izvođača radova redovnog održavanja ni do ovog roka nije bila okončana,

na temelju zaključaka Vlade FBiH od 06.03.2014. godine i 28.08.2014. godine, okvirni sporazumi i ugovori produženi su do okončanja postupka nabave i dodjele novih ugovora za radove redovnog održavanja, a najkasnije do 01.09.2014. godine.

Nakon konačnog okončanja postupka, Društvo je sa JP „Ceste Federacije BiH“ zaključilo nove četverogodišnje okvirne sporazume o uvjetima i načinu izvođenja radova održavanja magistralnih cesta na području Federacije BiH za razdoblje od 01.09.2014. do 31.08.2018. godine, na temelju kojih su 04.09.2014. godine zaključeni i godišnji ugovori. Radi se o redovitom održavanju magistralnih cesta u Federaciji BiH, koje uključuje i zimsko održavanje, na dionicama u pet kantona/županija ukupne dužine 792,83 km u vrijednosti od 11.736.617 KM sa PDV-om.

Naprijed navedeno konstatirano je iz razloga što Društvo, sukladno naprijed navedenim zakonima, poslove iz registrirane djelatnosti obezbjeđuje na temelju postupaka javnih nabava koje provode nadležni upravitelji (putem javnog poziva), ravnopravno na tržištu, iako je u značajnoj mjeri u podređenom i neravnopravnom položaju u odnosu na konkurenciju.

Naime, poslovanje Društva koje je u većinskom vlasništvu Federacije BiH, u značajnom dijelu opterećeno je troškovima amortizacije po osnovu donirane opreme od strane Vlade Japana 2009. godine. Prilikom prijenosa i dodjele iste, u vrijednosti od 10.120.979 KM, Vlada Federacije BiH se opredijelila za kapitalni pristup, temeljem kojeg je povećala vlastito učešće u temeljenom kapitalu Društva. Na taj način poslovanje Društva opteretila je značajnim troškovima amortizacije u narednih deset godina. Pored subjektivnih slabosti, o kojima je konstatirano u točki 5. Izvješća, ovo je i jedan od razloga što Društvo iz godine u godinu, u kontinuitetu posluje sa gubitkom.

U cilju prevazilaženja ovakvog stanja i stvaranja uvjeta za bolje i uspješnije poslovanje, Vlada Federacije BiH je zaključcima od 05.09.2011. godine zadužila resorno ministarstvo da poduzme aktivnosti na definiranju statusa poduzeća sa većinskim državnim kapitalom koja obavljaju poslove redovitog održavanja javnih cesta, uključujući Društvo, kako bi se navedenim ustupila javna ovlaštenja sukladno Zakonu o cestama Federaciji BiH. Zaključcima se isto ministarstvo zadužuje da sa upraviteljima javnih cesta, kroz planove i programe osigura dovoljan budžet za racionalno korištenje donirane opreme i svrsishodno održavanje cesta kao javnog dobra u općoj upotrebi. Nismo sigurni, niti možemo potvrditi da su ovako doneseni zaključci u sadašnjim uvjetima privređivanja realni i provedivi, a posebice zaključak da se Društvo osigura ustupanje poslova održavanja cestovne mreže koja je predmet projekta, neposredno, bez natječaja, po pregovaračkom postupku, pozivajući se na članak 5. stav 1. točka (c) ranijeg Zakona o javnim nabavama BiH (članak 10. stav 1. točka (c) novog Zakona o javnim nabavama).

## **7. Planiranje i izvješćivanje**

Uprava je pripremila Prijedlog Stateškog (koji u biti predstavlja Trogodišnji) plana poslovanja za razdoblje od 2014. do 2016. godine, temeljem kojeg je sačinjen i Prijedlog Plana poslovanja za 2014. godinu. Isti je sačinjen na temelju ostvarenih rezultata poslovanja u prethodnim godinama, kao i očekivanih događaja, kako onih u Društvu, tako i onih u okruženju. Prijedlog Plana poslovanja sadrži uvod, ciljevi i zadaci (realizirati četverogodišnji ugovor 2014-2018. sa JP Ceste Federacije BiH, ostvariti dobit iz poslovanja, izvršiti restrukturiranje poduzeća i uposliti sve raspoloživa kapacitete, te stvoriti pretpostavke za daljnji rast tvrtke), plan bilance uspjeha, plan bilance stanja, plan prihoda, plan rashoda, plan investicija, plan uposlenih i osposobljavanja i plan nabava (ukupno 4.915.000 KM). Godišnjim planom poslovanja nije obuhvaćeno planiranje obima, količine i vrijeme izvođenja radova, već se to vrši Operativnim mjesečnim planovima. Odgovornost za izradu mjesečnih planova imaju upravitelji tehničkih ispostava, a iste odobrava Uprava. Za izradu operativnih planova odgovoran je izvršni direktor za održavanje, a za izradu finansijskih i strateških planova odgovoran je izvršni direktor za računovodstvo i financije. Upravitelji tehničkih ispostava u suradnji s predstavnicima investitora (nadzorni organi) definiraju količine i vrijeme izvođenja radova kroz operativne, mjesečne planove. Nakon prikupljenih mjesečnih planova izvršni direktori sa svojim suradnicima, koristeći prethodna iskustva i znanja izrađuju nacрте planova poslovanja za narednu godinu i isti se razmatraju na sastanku Uprave Društva. Kao što je konstatirano u reviziji za prethodnu godinu, nismo se uvjerali da su mjesečni

i operativni planovi pregledani i odobreni od strane Uprave, niti su pripremljeni sukladno trenutnim stanjem Društva.

Nadzorni odbor je na sjednici održanoj 09.06.2014. godine utvrdio Prijedlog Plana poslovanja za 2014. godinu i Prijedlog Strateškog plana poslovanja za razdoblje 2014-2016. godina.

I Odbor za reviziju je razmatrao predložene planove pripremljene Nadzornom odboru i Skupštini na usvajanje. Prema mišljenju istog Odbora, Prijedlog Plana poslovanja sadrži sve bitne elemente potrebne za prikaz poslovanja u 2014. godini, u skladu sa člankom 23. Zakona o javnim poduzećima u FBiH (Bilanca stanja, bilanca uspjeha, struktura prihoda i rashoda, ostali podaci).

Skupština Društva je na sjednici održanoj 30.06.2014. godine donijela odluke o usvajanju Plana poslovanja za 2014. godinu i Strateškog plana poslovanja za razdoblje 2014-2016. godina.

U 2014. godini, osnovne ekonomske kategorije planirane su i ostvarene u slijedećim iznosima:

R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2013. godini	Plan za 2014. godinu	Ostvareno u 2014. godini	Indeks (5/3)	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6	7
I	<b>Prihodi</b>	<b>11.335.501</b>	<b>12.631.000</b>	<b>10.532.564</b>	<b>92,92</b>	<b>83,39</b>
II	<b>Rashodi</b>	<b>14.409.809</b>	<b>12.466.435</b>	<b>11.854.828</b>	<b>82,27</b>	<b>95,09</b>
III	<b>Dobit prije poreza (I – II)</b>	-	<b>164.565</b>	-	-	-
IV	<b>(Gubitak) (II – I)</b>	<b>(3.074.308)</b>	-	<b>(1.322.264)</b>	-	-

Ostvareni prihodi u 2014. godini u odnosu na prethodnu godinu manji su za 802.937 KM ili 7,08 %, a u odnosu na Plan za 2.098.436 KM ili 16,61 %. I rashodi ostvareni u 2014. godini, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 2.554.981 KM ili 17,73 %, a u odnosu na Plan za 611.607 KM ili 4,91 %. Planom predviđena investicijska ulaganja u iznosu od 101.000 KM, putem provedenih postupaka javnih nabava realizirana su u iznosu od 26.200 KM.

U Godišnjem izvješću o poslovanju za razdoblje I – XII 2014. godine, iz ožujka 2015. godine, navedeni su samo značajniji podaci i informacije iz poslovanja za to razdoblje. Godišnjim izvješćem nije sadržano detaljno pojašnjenje utemeljeno Planom poslovanja, posebice u dijelu postavljenih temeljnih ciljeva i zadataka, niti su dati uporedni podaci ostvarenih kategorija iz bilance uspjeha u odnosu na planirane. Sve ovo ukazuje i potvrđuje da Plan poslovanja za 2014. godinu nije sačinjen sukladno stvarnim mogućnostima Društva u sadašnjim uvjetima privređivanja i na realnim osnovama.

***Planove poslovanja pripremati i donositi na realnim osnovama, a godišnja izvješća o poslovanju sačinjavati sadržajnije, uz obrazloženja i uporedni prikaz svih planiranih i ostvarenih pozicija i kategorija iz bilanci.***

## 8. Izvršenje Plana poslovanja

### 8.1 Prihodi

Prihodi iskazani u 2014. godini u iznosu od 10.532.564 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 7,08 %, a u odnosu na planirane za 16,61 %.

Struktura ostvarenih prihoda u financijskim izvješćima je slijedeća:

	<b>01.01. - 31.12.2014.</b>	<b>01.01. - 31.12.2013.</b>
<b>PRIHODI</b>	<b>10.532.564</b>	<b>11.335.501</b>
<b>Poslovni prihodi</b>	<b>10.480.094</b>	<b>11.270.646</b>
Prihodi od prodaje robe	-	-
Prihodi od prodaje učinaka	10.480.094	11.270.646
Ostali poslovni prihodi	-	-
<b>Finansijski prihodi</b>	<b>824</b>	<b>639</b>
<b>Ostali prihodi i dobici</b>	<b>49.317</b>	<b>64.203</b>
<b>Prihodi iz osnova usklađ. vrijednosti sredstava</b>	<b>2.329</b>	<b>13</b>

### 8.1.1 Poslovni prihodi

**Poslovni prihodi** ostvareni u iznosu od 10.480.564 KM su najznačajniji. Isti u ukupnim prihodima učestvuju sa 99,50 % i ostvareni su obavljanjem poslova održavanja cesta. Najveći dio u iznosu od 9.074.763 KM ostvaren je održavanjem magistralnih cesta za potrebe JP „Ceste Federacije BiH“, po ugovorima, o čemu je konstatirano u točki 6. Izvješća. Preostali prihodi realizirani su održavanjem ostalih cesta u Federaciji BiH, temeljem angažmana Društva od strane nadležnih kantonalnih organa i zahtjeva ostalih naručitelja.

### 8.1.2 Ostali prihodi i dobici

**Ostale prihode i dobitke** KM čine refundacije bolovanja u iznosu od 27.547 KM, naplaćena ranije otpisana potraživanja u iznosu od 11.260 KM i ostali prihodi po različitim osnovama u iznosu od 10.510 KM.

## 8.2 Rashodi

Ukupni rashodi u revidiranoj godini u iznosu od 11.854.828 KM, u odnosu na prethodnu manji su za 17,73 %, a u odnosu na planirane za 4,91 %.

Struktura iskazanih rashoda u financijskim izvješćima je slijedeća:

	01.01.-31.12.2014.	01.01.-31.12.2013.
<b>RASHODI</b>	<b>11.854.828</b>	<b>14.409.809</b>
<b>Poslovni rashodi</b>	<b>11.678.593</b>	<b>12.963.501</b>
<b>Financijski rashodi</b>	<b>25.923</b>	<b>141.186</b>
<b>Ostali rashodi i gubici</b>	<b>148.416</b>	<b>1.094.326</b>
<b>Rashodi iz osnova promjene računovodst. politika</b>	<b>1.896</b>	<b>210.796</b>

U okviru ukupno iskazanih rashoda, najznačajniji su poslovni rashodi u iznosu od 11.678.593 KM.

### 8.2.1 Poslovni rashodi

**Poslovni rashodi** koje čine troškovi poslovanja, u odnosu na prethodnu godinu, manji su za 9,92 %. Struktura poslovnih rashoda je slijedeća:

	01.01.-31.12.2014.	01.01.-31.12.2013.
<b>Poslovni rashodi</b>	<b>11.678.593</b>	<b>12.963.501</b>
Materijalni troškovi	3.201.036	4.129.547
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	5.519.658	5.634.160
Troškovi proizvodnih usluga	1.034.789	1.299.971
Amortizacija	1.288.752	1.345.311
Troškovi rezervisanja	100.000	70.000
Nematerijalni troškovi	534.358	484.512

#### 8.2.1.1 Materijalni troškovi

**Materijalni troškovi** iskazani u iznosu od 3.201.036 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 22,49 %. U okviru ove pozicije iskazuju se sirovine i materijal, utrošena energija i gorivo, utrošeni rezervni dijelovi, otpis sitnog inventara i autoguma.

*Utrošene sirovine i materijal* iskazani u iznosu od 1.915.810 KM, u odnosu na prethodnu godinu, u kojoj su iznosili 2.625.961 KM, manji su za 27,04 %. Ove troškove u najvećem dijelu čine utrošena asfaltna masa u ceste nabavljena od dobavljača „Mrkonjićputevi“ a.d., „Livnopotovi“ d.o.o. Livno, „Strabag“ d.o.o. Sarajevo, „HP investing“ d.o.o. Široki Brijeg; sol i ostali posipni materijal za zimsko održavanje nabavljeni od dobavljača „Macot Sol“ d.o.o. Mostar i farba za horizontalnu signalizaciju

nabavljena od dobavljača „Signalizacija „ d.o.o. Grude. Na ovoj poziciji iskazan je i utrošeni pomoćni materijal (tamponi, betonske cijevi i betonski šahtovi), materijal za čišćenje i higijenu, materijal za održavanje vozila, opreme i uredski materijal, nabavljeni od više dobavljača. Najveći dio ovih sirovina i materijala nabavljen je bez provođenja i postupaka procedura propisanih važećim propisima o javnim nabavama, o čemu je šire konstatirano u točki 9.3. Izvješća i direktno evidentiran na pozicije troškova.

Utrošena energija i gorivo iskazani u iznosu od 1.039.219 KM, u odnosu na prethodnu godinu u kojoj su iznosili 1.318.217 KM, manji su za 21,17 %. U okviru ove pozicije najveći dio u iznosu od 934.249 KM odnosi se na dizel gorivo, benzin i motorno ulje utrošeno u obavljanju poslova održavanja (radni strojevi i teretna vozila), 71.681 KM utrošeno je za putnička vozila, a preostalih 33.289 KM čini utrošena električna energija. I nabave goriva i maziva nisu obavljene sukladno važećim propisima o javnim nabavama, o čemu je više konstatirano u točki 9.3. Izvješća.

Utrošeni rezervni dijelovi iskazani u iznosu od 90.257 KM, u odnosu na prethodnu godinu u kojoj su iznosili 101.594 KM, manji su za 11,16 %. Ovi troškovi u najvećem dijelu, u iznosu od 90.021 KM, odnose se na teretna vozila, radne strojeve i osobna vozila.

Otpis sitnog inventara i autoguma u iznosu od 155.750 KM, u odnosu na prethodnu godinu u kojoj su iznosili 83.775 KM, veći su za 85,91 %. U okviru ovih troškova, na otpis autoguma teretnih vozila i strojeva odnosi se 87.578 KM, a preostalih 68.172 KM čini otpis sitnog inventara.

#### 8.2.1.2 Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja

**Troškovi plaća i ostalih primanja uposlenih** iskazani u iznosu od 5.519.658 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 2,03 %.

Struktura ovih troškova daje se u slijedećoj tabeli:

	01.01.-31.12.2014.	01.01.-31.12.2013.
<b>Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja</b>	<b>5.519.658</b>	<b>5.634.160</b>
Troškovi plaća i naknada uposlenih	4.192.842	4.292.411
Troškovi ost. primanja, naknada i prava uposlenih	1.242.027	1.221.276
Troškovi naknada ostalim fizičkim osobama	84.789	120.473

**Troškovi plaća i naknada uposlenih** iskazani u iznosu od 4.192.842 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 2,32 %.

Obračun plaća i naknada vrši se sukladno Pravilniku o radu, Pravilniku o plaćama, dodacima i naknadama plaća, te pojedinačnim ugovorima o radu uposlenika. Osnovica za obračun plaća (bruto) uposlenika utvrđena je u iznosu od 515 KM. Nismo utvrdili propuste i nepravilnosti u obračunu i isplati plaća.

Najveća mjesečna plaća u 2014. godini isplaćena je u iznosu od 3.910 KM, a najniža u iznosu od 489 KM. Prosječna neto plaća u Društvu u 2014. godini iznosila je 788 KM.

**Troškovi ostalih primanja i naknada uposlenih** iskazani u iznosu 1.242.027 KM, na razini su prošlogodišnjih. U okviru istih, najznačajnije su naknade za ishranu u toku rada (topli obrok) u iznosu od 499.370 KM, naknade za prijevoz na posao i sa posla (vozne karte) u iznosu od 337.388 KM i **naknade rad na terenu u iznosu od 295.223 KM.**

Naknade za topli obrok (10 KM po danu) i naknade za vozne karte obračunavaju se i isplaćuju sukladno internim aktima, usuglašenim sa važećim kolektivnim ugovorom i ostalom zakonskom regulativom.

Za razliku od navedenih, **naknada za rad na terenu (terenski dodatak) još uvijek se ne obračunava i ne isplaćuje sukladno važećim aktima. Naime, prema članku 57. Pravilnika o plaćama, dodacima i naknadama plaća i članku 25. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije BiH, naknada za rad na terenu pripada uposleniku koji neprekidno radi na terenu izvan mjesta zaposlenja u trajanju dužem od 30 dana. Međutim, kao i prethodnih godina, navedeni akti se ne poštuju, obzirom da uposleni rade neprekidno znatno kraće od 30 dana. Naime, uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrdili smo da su obračuni naknade za rad na terenu izvršeni samo na osnovu**

**evidencije sati za obračun plaća i dostavljenih putnih naloga u periodu kraćem od 30 dana, bez odluke o upućivanju za rad na terenu, što nije sukladno internim aktom i važećom zakonskom regulativom.**

Odlukom Uprave, u periodu zimskog održavanja cesta koji traje od 15.11.2014. godine do 15.03.2015. godine, naknada za rad na terenu povećana je sa 25 KM na 36 KM.

Ostale troškove iskazane na ovoj poziciji čine troškovi službenih putovanja uposlenih u iznosu od 35.151 KM, naknade troškova i materijalnih prava uposlenih 30.870 KM, božićnice 25.900 KM (u iznosu od 100 KM po usposlenom), otpremnine za mirovinu 17.475 KM i naknada za odvojeni život 650 KM. U okviru troškova službenih putovanja, 12.170 KM odnosi se na troškove smještaja uposlenika na terenu, 8.983 KM čine troškovi službenih putovanja, 7.268 KM naknade za uporabu vlastitih vozila i 6.730 KM dnevnice za službena putovanja u zemlji.

**Troškovi naknada ostalim fizičkim osobama** iskazani u iznosu 84.789 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 29,62 %. Na ovoj poziciji evidentirani su troškovi naknada organima upravljanja, i to: članovima Nadzornog odbora u iznosu od 54.281 KM, Odbora za reviziju 29.064 KM i predstavniku Skupštine 300 KM. Sjednice Nadzornog odbora i Odbora za reviziju održavale su se redovito, dok je Skupština održala jednu, zakonom predviđenu sjednicu. Preostali iznos na ovoj poziciji u iznosu od 1.144 KM odnosi se na troškove naknada po ugovoru o djelu.

#### 8.2.1.3 Troškovi proizvodnih usluga

**Troškovi proizvodnih usluga** iskazani 1.034.789 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 20,40 %. U okviru ove pozicije najznačajniji su troškovi kooperanata u iznosu od 709.996 KM, usluge tekućeg održavanja 269.267 KM, prijevozne usluge u cestovnom prometu 34.654 KM i troškovi zakupa u iznosu od 20.872 KM.

**Troškovi kooperanata** čine 68,61 % ukupnih troškova proizvodnih usluga. Ove troškove čine usluge održavanja cesta od strane drugih pravnih osoba, angažiranih sukladno zaključenim ugovorima, na temelju ranije suradnje za obavljanje poslova izvođenja radova na poslovima zimskog održavanja magistralnih i regionalnih cesta, izvođenje radova horizontalne signalizacije, iznajmljivanje opreme, nabava i postavljanje mreže i slično. Iako je u odnosu na prethodne godine evidentno značajno smanjenje ovih troškova, smatramo da iste treba još reducirati, shodno konstatacijama i preporukama danim u našim prethodnim izvješćima. Ugovori sa kooperantima i dalje se zaključuju bez prethodno provedenih postupaka i procedura propisanih Zakonom o javnim nabavama i njegovim provedbenim aktima.

**Troškovi održavanja** u najvećem dijelu čine usluge tekućeg održavanja opreme i strojeva u iznosu od 205.023 KM, troškovi usluga održavanja osobnih vozila 33.698 KM, usluge održavanja softvera u iznosu od 14.472 KM, te ostale servisne usluge u iznosu od 16.074 KM. Ni izbor dobavljača za usluge tekućeg održavanja nije izvršen sukladno važećim propisima o javnim nabavama.

#### 8.2.1.4 Amortizacija

**Troškovi amortizacije** u iznosu od 1.288.752 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 4,21 %. Amortizacija se obračunava linearnom metodom za svako pojedinačno sredstvo, na temelju procijenjenog vijeka uporabe i po utvrđenim stopama.

U okviru ovih troškova, najveći dio u iznosu od 1.004.743 KM odnosi se na amortizaciju doniranih sredstava od Vlade Japana (radni strojevi i transportna sredstva), sukladno utvrđenom vijeku uporabe iz ugovora. Preostalih 284.009 KM odnosi se na amortizaciju nematerijalnih sredstava, građevinskih objekata, postrojenja i opreme, uredskog namještaja i inventara, te ostalih transportnih sredstava, o čemu je šire pojašnjeno u točki 9.1. Izvješća.

#### 8.2.1.5 Troškovi rezerviranja

**Troškovi rezerviranja** u iznosu od 100.000 KM, u odnosu na prethodnu godinu veći su za 42,86 %. Ovi troškovi predstavljaju troškove rezerviranja za sudske sporove.

#### 8.2.1.6 Nematerijalni troškovi

**Nematerijalni troškovi** iskazani u iznosu od 534.358 KM, u odnosu na prethodnu godinu veći su za 10,29 %. U okviru ovih troškova najznačajniji su troškovi premija osiguranja u iznosu od 142.140 KM, troškovi neproizvodnih usluga u iznosu od 132.188 KM, porezi, naknade, takse i drugi izdaci u iznosu od 81.573 KM, troškovi poštanskih i telekomunikacijskih usluga u iznosu od 69.755 KM, troškovi registracije vozila 58.777 KM, troškovi reprezentacije 35.393 KM, troškovi platnog prometa 13.832 KM i troškovi posredovanja 700 KM.

#### 8.2.2 Financijski rashodi

**Financijski rashodi** iskazani u iznosu od 25.923 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 81,64 %. Najveći dio istih, u iznosu od 24.127 KM, odnose se na rashode kamata u odnosima lizinga, o čemu je više konstatirano u prethodnim izvješćima.

#### 8.2.3 Ostali rashodi i gubici

**Ostali rashodi i gubici** u iznosu od 148.416 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 86,44 %. Najveći dio ovih rashoda u iznosu od 105.348 KM čine nadoknade šteta i novčane kazne, ispravka vrijednosti nenaplaćenih potraživanja u iznosu od 42.372 KM i gubici iz osnova rashodovanja stalnih sredstava u iznosu od 696 KM.

***Naknade za rad na terenu obračunavati uz dosljedno poštivanje članka 57. Zakona o plaćama, dodacima i naknadama plaća i sukladno važećoj regulativi kojima su uređena ova primanja.***

***U cilju racionalizacije i smanjenja troškova, preispitati potrebu angažiranja kooperanata.***

### 8.3 Financijski rezultat

U 2014. godini, Društvo je iskazalo gubitak u poslovanju u iznosu od 1.322.264 KM, za razliku od prethodne godine u kojoj je gubitak iznosio 3.074.308 KM. Obzirom da je na iskazani gubitak u prethodnoj godini u značajnom dijelu imala utjecaja ispravka vrijednosti potraživanja iz prethodnih razdoblja, smatramo da nije primjereno upoređivati ove gubitke, ali su zato uporedivi podaci o gubicima iz poslovnih aktivnosti. Najveći dio gubitka i u 2014. godini je iz poslovnih aktivnosti. Isti, iskazan u iznosu od 1.198.499 KM, u odnosu na prethodnu godinu, u kojoj je iznosio 1.692.855 KM, manji je za 29,20 %.

U svezi iskazanog gubitka u poslovanju, Odbor za reviziju se usuglasio sa prijedlogom Uprave da se gubitak u ukupnom iznosu pokrije na teret temeljnog kapitala, o čemu je dao posebno mišljenje od 18.05.2015. godine. I Nadzorni odbor se na sjednici održanoj 08.06.2015. godine usuglasio sa ovakvim prijedlogom. Ovaj prijedlog, zajedno sa prijedlozima Godišnjeg izvješća o poslovanju za razdoblje I-XII 2014. godine, izvješćima revizora, Nadzornog odbora i Odbora za reviziju, upućeni su Skupštini na konačno usvajanje.

Sjednica Skupštine Društva zakazana je za 30.06.2015. godine.

Na iskazani gubitak iz poslovnih aktivnosti značajnog utjecaja imali su i subjektivni i objektivni faktori i razlozi.

O nekim subjektivnim razlozima već je konstatirano u prethodnom dijelu, posebice u točki 5. Izvješća. Najznačajniji objektivni razlog je donirana oprema, odnosno, način na koji je ista evidentirana.

Naime, poslovanje Društva u značajnom dijelu opterećeno je troškovima amortizacije po osnovu donirane opreme od strane Vlade Japana. Prilikom prijenosa i dodjele iste, Vlada Federacije BiH se shodno MRS 20 – Računovodstvo državnih davanja i objavljivanja državne pomoći, a prije svih paragrafu 13., opredijelila za kapitalni pristup. Na ovaj način povećala je učešće Federacije BiH u temeljenom kapitalu, ali je zato poslovanje Društva opteretila sa značajnim troškovima amortizacije u narednih deset godina. Društvo po tom osnovu, bez mjerenja nakon početnog priznavanje i bilo kakvog

usklađivanja, obračunava amortizaciju u godišnjem iznosu od milion KM, što je u sadašnjim uvjetima privređivanja izuzetno opterećenje na poslovanje. Posebice ako se imaju u vidu ograničen obujam poslova koje obavlja. U postojećoj situaciji i pod uvjetom da i u narednom razdoblju obavlja poslove na sadašnjoj razini, Društvu jedino preostaje da smanji troškove poslovanja i reducira sve vrste rashoda.

## 9. Stalna i tekuća sredstva, kapital i obaveze

### 9.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

**Stalna sredstva i dugoročni plasmani** iskazani u knjigovodstvenoj vrijednosti od 7.289.379 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 14,21 %. Nabavna vrijednost ove imovine iznosila je 19.762.689 KM, a ispravka vrijednosti 12.473.310 KM. Stopa otpisanosti iste je 63,11 %.

Struktura stalnih sredstava i dugoročnih plasmana na datum bilance bila je slijedeća:

	<b>31.12.2014.</b>	<b>31.12.2013.</b>
<b>STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI</b>	<b>7.289.379</b>	<b>8.497.251</b>
Nematerijalna sredstva	5.236	7.472
Nekretnine, postrojenja i oprema	7.242.979	8.424.488
Biološka sredstva	4.813	4.813
Ostala stalna materijalna sredstva	8.200	8.200
Dugoročna razgraničenja	28.151	52.278

**Nematerijalna sredstva** čine softveri. Ova imovina početno se vrednuje po trošku nabave. Nakon početnog priznavanja vrednuju se po trošku smanjenim za akumuliranu amortizaciju i akumulirani gubitak od umanjnja. Amortizacija ovih sredstava vrši se primjenom linearne metode otpisa tijekom procijenjenog korisnog vijeka trajanja sredstva.

**Nekretnine, postrojenja i oprema** predstavljaju najveći dio stalnih sredstava. I ova imovina se iskazuje po trošku sticanja, odnosno, nabave umanjenom za iznos amortizacije i akumuliranih gubitaka od umanjnja vrijednosti.

Struktura i promjene na ovoj imovini u 2014. godini daju se u slijedećoj tabeli:

Opis	Zemljišta	Građevinski objekti	Transport. sredstva	Postroj. i oprema	Alati, pog. kanc.namj.	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7
<b>1 Nabavna vrijednost</b>						
na dan 31.12.2013.	611.465	2.276.557	7.011.393	9.652.108	215.520	19.767.045
- direktna povećanja		7.569	5.900	90.784	1.717	105.971
- prijenos sa pripreme						0
- otuđenje i rashodovanje			(120.418)	(53.860)	(6.975)	(181.253)
- ostalo						0
na dan 31.12.2014.	611.465	2.284.126	6.896.875	9.689.032	210.263	19.691.762
<b>2 Akum.amortizacija</b>						
na dan 31.12.2013.		481.413	4.543.910	6.115.954	201.279	11.342.557
- amortizacija perioda		45.437	507.360	729.455	4.530	1.286.782
- otuđenje i rashodovanje			(120.418)	(53.167)	(6.971)	(180.556)
- ostalo						0
na dan 31.12.2014.		526.851	4.930.852	6.792.242	198.838	12.448.783
<b>3 Knjigov.vrijednost</b>						
na dan 31.12.2013.	611.465	1.795.144	2.467.483	3.536.154	14.242	8.424.488
na dan 31.12.2014.	611.465	1.757.276	1.966.023	2.896.790	11.425	7.242.979

U okviru ove grupe karakteristične su slijedeće pozicije:

**Zemljišta** iskazana u vrijednosti od 611.465 KM, odnose se na zemljišta u Mostaru, Livnu, Grudama, Kiseljaku i Orašju.

**Građevinski objekti** iskazani su u vrijednosti od 1.757.276 KM. Isti se odnose na zgrade uprave i administracije u vrijednosti od 1.731.561 KM i kontejneri u vrijednosti od 25.715 KM.

**Transportna sredstva** iskazana su u vrijednosti od 1.966.023 KM. Ova sredstva čine teretna i vučna vozila iz donacije u vrijednosti od 1.515.057 KM, teretna i vučna vozila nabavljena iz vlastitih sredstava u vrijednosti od 448.579 KM i putnički automobili u vrijednosti od 2.387 KM.

**Postrojenja i oprema** iskazani u vrijednosti od 2.896.790 KM u najvećem dijelu, u iznosu od 2.386.468 KM odnose se na građevinske strojeve i opremu iz donacije. Ostalu imovinu na ovoj poziciji čine građevinski strojevi i oprema nabavljeni iz vlastitih sredstava u vrijednosti od 398.214 KM, ostala postrojenja i oprema u iznosu od 46.487 KM, uredska i informatička oprema u vrijednosti od 45.582 KM, postrojenja i oprema iz donacija u vrijednosti od 18.398 KM i telefonske centrale i aparati u vrijednosti od 1.644 KM.

**Alati, pogonski i uredski namještaj** u vrijednosti od 11.425 KM čini uredski inventar i namještaj.

#### **Amortizacija**

**Nekretnine, postrojanje i oprema (materijalna stalna sredstva)** otpisuju se (amortizuju) na temelju procijenjenog vijeka uporabe, odnosno, na temelju procjene pritjecanja ekonomskih koristi od korištenja i uporabe stalnih sredstava. Amortizacija materijalnih sredstava nabavljenih iz vlastitih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa po stopama iz "Nomenklature sredstava koja se amortizuju i minimalne stope amortizacije". Amortizacija sredstava dobivenih putem donacije od Vlade Japana amortizuju se također po linearnoj stopi otpisa uz primjenu godišnje stope od 10 %, shodno zaključenom ugovoru o preuzimanju iste, kojim je za istu utvrđen rok uporabe od 10 godina.

U narednoj tablici daje se pregled procijenjenog vijeka uporabe i stope otpisa karakterističnih sredstava:

<b>Sredstvo/Grupa sredstava</b>	<b>Vijek trajanja (god.)</b>	<b>Stopa amortizacije (%)</b>
- Građevinski objekti – stambene zgrade	67	1,50
- Informatička oprema (procesori, monitori, printeri..)	5	20,00
- Ostala uredska oprema	10	10,00
- Bageri - rovokopači	10	10,00
- Utovarivači	10	10,00
- Grejderi	10	10,00
- Valjci vibracioni, samohodni i ostali	10	10,00
- Kamioni	10	10,00
- Priključni uređaji za održ.(plugovi, posipači soli, rezači...)	10	10,00

#### **Procjena vrijednosti umanjenja sredstava**

Društvo na datum bilance, kao ni na datume prethodnih bilanci, nije vršilo procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadne vrijednosti za takva sredstva, shodno paragrafu 9 i ostalim zahtjevima iz MRS 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava, a u svezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

#### **Vlasništvo nad nekretninama**

Društvo raspolaže sa dokazima o vlasništvu nad svim nekretninama u posjedu.

#### **Hipoteke i založno pravo**

Prema izjavama odgovornih osoba, Društvo nema ograničenja u raspolaganju nad imovinom, obzirom da nije terećeno hipotekama na nekretnine, niti založnim pravom na pokretnu imovinu.

*Na datum bilance ocijeniti da li postoji bilo kakav pokazatelj da je vrijednost nekog sredstva umanjena i ako postoji, procijeniti nadoknadi iznos za takvo sredstvo, sukladno zahtjevima iz MRS 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava, a u svezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.*

## 9.2 Tekuća sredstva

### 9.2.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji

Na datum bilance iskazane su slijedeće zalihe:

	<b>31.12.2014.</b>	<b>31.12.2013.</b>
<b>ZALIHE I SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI</b>	<b>285.192</b>	<b>318.770</b>
Sirovine, materijal, rezervni djelovi i sitan inventar	285.192	307.563
Dati avansi	-	11.207

**Zalihe** su iskazane u vrijednosti 285.192 KM. Iste čine zalihe pomoćnog materijala u iznosu od 181.608 KM, rezervni dijelovi za tekuće i investicijsko održavanje 60.875 KM, zalihe osnovnog materijala 19.952 KM, gorivo i mazivo 8.480 KM, alat i sitan 6.989 KM i autogume 279 KM.

### 9.2.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Na datum bilance, gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani su u slijedećim iznosima:

	<b>31.12.2014.</b>	<b>31.12.2013.</b>
<b>GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI</b>	<b>807.182</b>	<b>464.073</b>
Transakcijski računi – domaća valuta	773.812	446.719
Transakcijski računi – strana valuta	32.397	15.963
Blagajna	973	1.391

Gotovina i ekvivalenti gotovine odnose se na gotovinska sredstva koja se vode na računima kod poslovnih banaka i u blagajnama.

Društvo ima otvorene transakcijske račune kod „UniCredit Bank“ d.d. Mostar i „Intesa Sanpaolo Banka“ d.d. Sarajevo.

Blagajna se ne vodi u sjedištu Društva već samo u poslovnim jedinicama, o čemu je konstatirano u točki 5. Izvješća.

### 9.2.3 Kratkoročna potraživanja

Na datum bilance, u financijskim izvješćima iskazana su slijedeća kratkoročna potraživanja:

	<b>31.12.2014.</b>	<b>31.12.2013.</b>
<b>KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA</b>	<b>1.549.355</b>	<b>1.943.900</b>
Potraživanja od prodaje – kupci u zemlji	1.440.237	1.843.157
Druga kratkoročna potraživanja	72.004	72.632
Potraživanja za PDV	37.114	28.111

Kratkoročna potraživanja iskazana u iznosu od 1.549.355 KM u odnosu na prethodnu godinu manja su za 20,30 %.

U okviru istih, najznačajnija su potraživanja od prodaje, odnosno, kupci u zemlji.

	<b>31.12.2014.</b>	<b>31.12.2013.</b>
<b>Potraživanja od prodaje</b>	<b>1.440.237</b>	<b>1.843.157</b>
Potraživanja od kupaca za pružene usluge u zemlji	2.747.828	3.119.636
(Ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca)	(1.307.591)	(1.276.479)

**Potraživanja od kupaca za pružene usluge u zemlji** iskazana u iznosu od 2.747.828 KM, u odnosu na prethodnu godinu manja su za 11,92 %. Najznačajnija su potraživanja od Zapadno hercegovačke županije u iznosu od 1.147.494 KM, JP „Ceste Federacije BiH“ u iznosu od 865.634 KM, Ministarstva gospodarstva Orašje u iznosu od 223.150 KM i poduzeća „Li Gradnja“ d.o.o. Livno u iznosu od 121.655 KM i „Sarajevo putevi“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 97.357 KM.

Prema prezentiranim podacima, ročnost iskazanih potraživanja od kupaca na dan 31.12.2014. godine je slijedeća:

do 29 dana	od 30 do 89	od 90 do 179	od 180 do 359	preko 360	Ukupno
1.043.891	168.670	136.096	84.935	1.314.236	<b>2.747.827</b>

Društvo je postupilo sukladno vlastitim Računovodstvenim politikama, usklađenim sa zahtjevima iz standarda, a prije svih, paragrafom 37. i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća, a u svezi sa paragrafom 18. MRS 18 – Prihodi i u prethodnoj godini, temeljem odluke Uprave izvršilo ispravku svih potraživanja starijih od godine dana, što je bio jedan od razloga za izmjenu Godišnjeg obračuna za 2013. godinu, o čemu je konstatirano u točki 3. Izvješća. I na datum bilance, na prijedlog popisne komisije izvršena je ispravka potraživanja iz prethodne godine, a koja nisu naplaćena do konca godine, u iznosu od 42.372 KM.

**Ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca** iskazan u iznosu od 1.307.591 KM predstavlja potraživanja za koje izvršena korekcija rezultata poslovanja na teret rashoda. Prema podacima nadležne službe, za najveći dio ovih potraživanja u iznosu od 1.296.234 KM podignute su tužbe. Tužena je Zapadno hercegovačka županija. Vrijednost spora, bez kamata i sudskih troškova iznosi 1.147.494 KM. Tužena su i dva poduzeća, „Li-Gradnja“ d.o.o. Livno, u vrijednosti 121.655 KM i „Konstruktor-Neretva“ d.o.o. Čapljina, u vrijednosti od 27.084 KM. Preostali iznos neutuženih potraživanja u iznosu od 11.357 KM odnosi se na šest kupaca, čija se potraživanja kreću u rasponu od 323 KM do 3.509 KM.

**Druga kratkoročna potraživanja** iskazana u iznosu od 72.004 KM, na razini su prošlogodišnjih. Ista se odnose na više plaćeni porez na dobit iz ranijeg perioda. Na ovoj poziciji vode se i potraživanja od Hercegovačke banke iz ranijeg razdoblja u iznosu od 50.579 KM, za koje je također još ranije izvršena ispravka na teret rashoda.

### 9.3 Obveze

Na datum bilance, u finansijskim izvješćima iskazane su obveze u iznosu od 2.934.330 KM i iste su u odnosu na prethodnu godinu veće za 1,01 %. Struktura iskazanih obveza je slijedeća:

	31.12.2014.	31.12.2013.
<b>OBVEZE</b>	<b>2.934.330</b>	<b>2.904.952</b>
<b>Dugoročne obveze i rezerviranja</b>	<b>190.727</b>	<b>323.522</b>
- Dugoročne finansijske obveze	190.727	323.522
<b>Kratkoročne obveze i razgraničenja</b>	<b>2.743.603</b>	<b>2.581.430</b>
- Kratkoročne finansijske obveze	132.794	142.433
- Obveze iz poslovanja	1.989.969	1.758.229
- Obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja	435.450	452.200
Druge obveze	68.642	68.075
Obveze za PDV	116.748	160.493

U okviru iskazanih obveza učešće dugoročnih obveza i rezerviranja iznosi 6,50 %, a kratkoročnih 93,50 %.

### 9.3.1 Dugoročne obveze i rezerviranja

**Dugoročne obveze** u iznosu od 190.727 KM predstavljaju preostale obveze po osnovu finansijskog lizinga zaključenog sa „VB Lizing“ d.o.o. Sarajevo, putem kojeg je od dobavljača „M.R.M. Export Import“ d.o.o. Ljubuški nabavljeno četrnaest teretnih vozila.

### 9.3.2 Kratkoročne obveze i razgraničenja

**Kratkoročne obveze** iskazane u iznosu od 2.743.603 KM, u odnosu na prethodnu godinu veće su za 6,28 %. Iste čine kratkoročne finansijske obveze po osnovu lizinga (o kojem je već konstatirano), obveze prema dobavljačima, obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja uposlenih, druge obveze i obveze za PDV.

- Kratkoročne finansijske obveze u iznosu od 132.794 KM čini tekući dio dugoročnih finansijskih obveza po finansijskom lizingu, o kojem je već konstatirano.

- Obveze iz poslovanja iskazane u iznosu od 1.989.969 KM, u odnosu na prethodnu godinu veće su za 13,18 %. Najveći dio istih odnosi se na obveze prema dobavljačima u zemlji u iznosu od 1.889.969 KM, od čega se na obveze prema kooperantima odnosi 894.636 KM, a 995.333 KM na obveze prema ostalim dobavljačima. Preostalih 100.000 KM na ovoj poziciji odnosi se na rezerviranja po započetim sudskim sporovima.

**U 2014. godini, Društvo je od 365 dobavljača u zemlji nabavilo roba i usluga u vrijednosti od 5.225.349 KM. Za najveći dio istih nisu provedene procedure i postupci propisani Zakonom o javnim nabavama i njegovim provedbenim aktima.**

Prema prezentiranim podacima od strane nadležne službe, u 2014. godini provedeno je samo sedam procedura i postupaka javnih nabava, sukladno važećim propisima o javnim nabavama, temeljem kojih je zaključeno isto toliko ugovora u ukupnoj vrijednosti od 1.119.563 KM, o čemu je šire konstatirano u točki 10. Izvješća.

U postupku predmetne revizije utvrdili smo da je Društvo u 2014. godini nabavilo robe, naručilo radove i usluge od dobavljača za koje nisu provedene procedure i postupci propisani važećim propisima o javnim nabavkama, od kojih su najznačajniji:

- »GMB« d.o.o. Livno, u vrijednosti od 303.092 KM,
- »Rival B&V Co« d.o.o. Kreševo, u vrijednosti od 284.867 KM,
- »Livnopotovi« d.o.o. Livno, u vrijednosti od 270.890 KM,
- »Menadžer« d.o.o. Lukavac, u vrijednosti od 218.404 KM,
- »Circle International« d.o.o. Međugorje, u vrijednosti od 191.293 KM,
- »Ceste Company« d.o.o. Kiseljak, u vrijednosti od 190.293 KM,
- »BM Commerce« d.o.o. Kiseljak, u vrijednosti od 151.014 KM,
- »Signalizacija« d.o.o. Grude, u vrijednosti od 126.672 KM,
- »Lager« d.o.o. Posušje, u vrijednosti od 114.216 KM,
- »Mina« d.o.o. Grude, u vrijednosti od 100.288 KM,
- »APS« d.o.o. Livno, u vrijednosti od 71.078 KM,
- »Sarajevo putevi« d.o.o. Sarajevo, u vrijednosti od 69.076 KM,
- »Sacom« d.o.o. Sarajevo, u vrijednosti od 65.076 KM,
- »Dunav osiguranje« d.o.o. Banja Luka, u vrijednosti od 64.842 KM,
- »Sičaja« d.o.o. Gornji Vakuf/Uskoplje, u vrijednosti od 62.118 KM.

U postupku predmetne revizije također smo utvrdili da su pojedine nabave izvršene temeljem ugovora zaključenih bez prethodno provedenih postupaka i procedura javnih nabava, za pojedine nabave prezentirani su ugovori koji nisu bili potpisani od strane ovlaštenih osoba Društva, a za dio nabava nisu prezentirani ni ugovori.

**Obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja uposlenih** u iznosu od 435.450 KM odnose se na obveze za neto plaće i naknade plaća, sa pripadajućim porezom i doprinosima, topli obrok, karte za prevoz na posao i sa posla i terenski dodatak za prosinac 2014. godine. Ove obveze izmirene su u tekućoj godini.

**Druge obveze** u iznosu 68.642 KM odnose se na obveze za obustavljene neto zarade, ostale obračunate, a neuplaćene propisane naknade, neisplaćene naknade članovima Nadzornog odbora, Odbora za reviziju i po osnovu ugovora o djelu, sve za mjesec prosinac 2013. godine. I ove obveze izmirene su u tekućoj godini.

***Ne stvarati obveze bez prethodno provedenih postupaka i procedura propisanih Zakonom o javnim nabavama i prethodno zaključenih ugovora.***

#### 9.4 Kapital

Na datum bilance iskazan je kapital sa slijedećom strukturom:

	31.12.2014.	31.12.2013.
<b>KAPITAL</b>	<b>6.996.778</b>	<b>8.319.042</b>
<b>Temeljni kapital</b>	<b>11.393.054</b>	<b>11.393.350</b>
<b>Rezerve</b>	<b>296</b>	-
<b>Gubitak do visine kapitala</b>	<b>4.396.572</b>	<b>3.074.308</b>
- Gubitak ranijih godina	3.074.308	-
- Gubitak izvještajne godine	1.322.264	3.074.308

**Temeljni kapital** iskazan u iznosu od 11.393.054 KM, podijeljen je na 939.246 redovnih (običnih) dionica, nominalne vrijednosti jedne dionice 12,13 KM. U strukturi temeljnog kapitala, državni kapital čini 93,24 %, a preostalih 6,76 % se odnosi na privatizirani kapital. Državni kapital je u vlasništvu Federacije BiH, a privatizirani u vlasništvu 29 malih dioničara, privatizacijskih fondova i fizičkih osoba. Ovlaštenja i obveze vlasnika državnog kapitala, shodno Uredbi o vršenju ovlaštenja organa Federacije Bosne i Hercegovine u gospodarskim društvima sa učešćem državnog kapitala vrši Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, kao resorno ministarstvo.

Na datum bilance temeljni kapital nije bio usklađen u Statutu i kod nadležnog registarskog suda sa iskazanim u finansijskim izvješćima, iz razloga što Skupština Društva u 2014. godine nije usvojila prijedložene odluke Nadzornog odbora.

Podsjećamo, Nadzorni odbor je na sjednici održanoj 09.06.2014. godine razmatrao i usvojio Godišnje izvješće o poslovanju za razdoblje I-XII 2013. godine, sa izmijenjenim finansijskim izvješćima, izvješća Nadzornog odbora, Odbora za reviziju i vanjskog revizora za 2013. godinu, utvrdio prijedlog odluke o pokriću gubitka Društva za 2013. godinu i prijedlog odluke o smanjenju temeljnog kapitala Društva. Međutim, Skupština Društva je na sjednici održanoj 30.06.2014. godine donijela odluke o neusvajanju Godišnjeg izvješća o poslovanju za 2013. godinu, koje uključuje finansijski izvještaj i izvještaj revizora, Nadzornog odbora i Odbora za reviziju; o pokriću gubitka Društva za 2013. godinu, o smanjenju temeljnog kapitala Društva i o izmjenama i dopunama Statuta Društva, čime se nisu stvorili ni uvjeti za izmjenu i usklađivanje temeljnog kapitala kod nadležnog registarskog suda, obzirom da je Odluka o izmjenama Statuta preduvjet za izmjenu temeljnog kapitala u registracijskom sudu.

Nakon što je Skupština Društva izmjenama i dopunama Statuta od 30.01.2015. godine, usuglasila temeljni kapital sa iskazanim, provedene su aktivnosti i isti je usklađen i upisan i kod nadležnog registarskog suda.

**Rezerve** su iskazane u iznosu od 296 KM. Društvo ne raspolaže zakonskim i ostalim rezervama obzirom da su iste iskorištene za pokriće gubitaka u poslovanju u prethodnim godinama.

**Gubitak do visine kapitala** iskazan u iznosu od 4.396.572 KM, u odnosu na prethodnu godinu veći je za 43,01 %. U okviru ukupno iskazanog gubitka 3.074.308 KM odnosi se na gubitak prethodne godine, a preostalih 1.322.264 KM čini gubitak izvještajne godine.

## 9.5 Sudski sporovi

Prema podacima nadležnog Sektora za pravne i opće poslove, na datum bilance Društvo je imalo pokrenute četiri tužbe u vrijednosti od 1.580.723 KM. Najveća tužba podnesana je protiv Županije zapadnohercegovačke u vrijednosti od 1.147.494 KM. Značajna je tužba i protiv Porezne uprave Federacije BiH u vrijednosti od 284.489 KM. Preostale dvije tužbe su protiv poduzeća, i to: „Li-Gradnja“ d.o.o. Livno u vrijednosti od 121.655 KM i „Konstruktor-Neretva“ d.o.o. Čapljina u vrijednosti od 27.084 KM. Prema podacima istog sektora, protiv Društva se po raznim osnovama vodi 75 postupaka u vrijednosti od 537.345 KM.

## 10. Javne nabave

Prema prezentiranim podacima, Društvo je temeljem provedenih postupaka javnih nabava u razdoblju od 01.01. do 31.12.2014. godine zaključilo 7 ugovora u vrijednosti od 1.119.563 KM, od čega je 3 ugovora u vrijednosti od 615.818 KM dodijeljeno putem otvorenog postupka, 1 ugovor u vrijednosti od 440.750 KM putem pregovaračkog postupka bez objavljivanja obavještenja i 3 ugovora u vrijednosti od 62.996 KM putem konkurentskog zahtjeva. Za isto razdoblje nisu nam prezentirani podaci o podnešenim prigovorima i uložnim žalbama.

Revidirali smo postupke dodjele ugovora putem otvorenih postupaka i konkurentskih zahtjeva i tom prilikom nismo utvrdili značajnije propuste i nepravilnosti u provedenim procedurama.

Međutim, za razliku od otvorenih postupaka i konkurentskih zahtjeva, u kojima nisu utvrđeni propusti i nepravilnosti u provedenim procedurama, jedini ugovor dodijeljen putem pregovaračkog postupka bez objavljivanja nije proveden sukladno važećim procedurama o javnim nabavkama, o čemu se konstatira u daljem tekstu:

### ***b) Postupak dodjele ugovora putem pregovaračkog postupka***

- **Predmet nabave: Nabavka materijala za izradu horizontalne signalizacije; Izabrani kandidat: »Daca commerce« d.o.o. Mostar; Iznos ugovora: 440.750 KM bez PDV-a**

Odluka o pokretanju nabave donesena je 20.03.2014. godine. Procijenjena vrijednost nabavka je 500.000 KM. U obrazloženju odluke se navodi da se zbog hitnosti, sukladno članku 11. stavak 4. pod a) točka 4. Zakona o javnim nabavama BiH, provodi pregovarački postupak bez objavljivanja. Tenderska dokumentacija i poziv za dostavu ponuda dostavljena su na adrese tri kandidata. Dostavljene su tri ponude koje je povjerenstvo otvorilo 11.04.2014. godine, o čemu je sačinjen zapisnik. Tom prilikom je konstatirano da su ponude dostavili slijedeći kandidati: 1. KolorHEM d.o.o. Brčko u iznosu od 503.600 KM; 2. Chemo Commerce d.o.o. Široki Brijeg u iznosu od 473.804 KM i 3. Daca commerce d.o.o. Mostar u iznosu od 440.750 KM. Nije nam prezentirana dokumentacija da su vođeni pregovori. U odluci o izboru najpovoljnije ponude od 30.04.2014. godine, navodi se da je povjerenstvo utvrdilo da je prema kriteriju najniža cijena tehnički zadovoljavajuće ponude ponuda kandidata »Daca commerce« d.o.o. Mostar, radi čega je i dalo preporuku da se istom dodjeli ugovor. Uprava je prihvatila prijedlog povjerenstva i ugovor dodijelila istom kandidatu. Ugovor sa izabranim kandidatom zaključen je 21.05.2014. godine.

U svezi naprijed konstatiranog navodimo slijedeće:

**Smatramo da za dodjelu predmetnog ugovora nije bilo osnova da se provodi pregovarački postupak, obzirom da nisu bili ispunjeni uvjeti iz članka 11. stavak 4. pod a) točka 4. Zakona o javnim nabavama BiH. Navedenim člankom definirano je da se pregovarački postupak bez objavljivanja obavještenja provodi samo izuzetno, i to kada postoje dokazivi razlozi krajnje hitnosti, prouzrokovane događajima nepredvidivim za ugovorni organ, odnosno, Društvo i kada se ne mogu ispoštovati zakonom utvrđeni, minimalni rokovi za ubrzani ograničeni postupak. Na kraju članka se navodi da se okolnosti kojima se opravdava izuzetna hitnost postupka ne smiju ni u kom slučaju moći dovesti u svezu s ugovornim organom.**

Upravo ovo je temeljni razlog što ne možemo prihvatiti, niti se složiti sa odabranim postupkom nabave, obzirom da se hitnost u potpunosti može dovesti u svezu s ugovornim organom, odnosno, Društvom. Naime, nismo se uvjerali, niti nam je dokazano da su postojali razlozi krajnje hitnosti, prouzrokovane događajima nepredvidivim za ugovorni organ. Po nama, nije bilo nikavog razloga da Društvo pravovremeno ne započne sa aktivnostima na predmetnoj nabavi i da sukladno važećoj regulativi odabere odgovarajući postupak javne nabave. Prema tome, sve aktivnosti ovisile su isključivo od Društva, koje nije blagovremeno poduzelo aktivnosti na realizaciji predmetne nabave.

S druge strane, pregovori sa odabranim kandidatom uopće nisu vođeni, već se procedura predmetne nabave provodila kao da se radi o konkurentskom zahtjevu, na temelju tri ponude, od kojih je izabran kandidat koji je ponudio najnižu cijenu.

*Sve nabave planirati godišnjim planom, vršiti pravilan odabir vrste postupaka i iste započinjati blagovremeno i provoditi uz potpunu i dosljednu primjenu procedura propisanih Zakonom o javnim nabavama i njegovim provedbenim aktima.*

## 11. Komentar

Društvo je u ostavljenom roku dostavilo Komentar na Nacrt izvješća o reviziji finansijskih izvješća, broj: 2557/15, od 23.07.2015. godine, u kojem se kratko navodi da nemaju primjedbi na predmetni Nacrt.

<b>Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju</b> Mira Pažin, dipl.oec.	<b>Vođa tima</b> Sead Čorbo, dipl. oec. <b>Član tima</b> Bojana Katić, mag. posl. ek.
---	--

#### IV. REZIME DANIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2014. godinu, konstatirali smo određeni broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

*1. Preispitati postojeću organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta i poduzeti aktivnosti na izmjenama i dopunama postojećeg pravilnika, a u cilju poboljšanja uvjeta rada, racionalizacije radnih mjesta i povećanja efikasnosti;*

*2. Poduzeti aktivnosti na donošenju nedostajućih akata i procedura za sve značajnije procese rada, a postojeće preispitati i unaprijediti. Sve donesene akte u potpunosti poštivati i u kontinuitetu vršiti nadzor i pratiti njihovu realizaciju;*

*3. Obzirom na značaj i učešće u ukupnim troškovima, utvrditi normative utroška goriva za svako pojedinačno vozilo i stroj, redovno i u kontinuitetu vršiti nadzor, pratiti potrošnju i poduzimati aktivnosti sukladno donesenim procedurama;*

*4. Donijeti pisane procedure gotovinske nabavke ili u potpunosti postupati sukladno sa Pravilnikom o računovodstvu i Pravilnikom o finansijskom poslovanju;*

*5. Nadzirati uposlenike u implementaciji važećih propisa o nabavci i Nadzornom odboru i Odboru za reviziju i podnositi izvješća o provedenim postupcima o javnim nabavama i zaključenim ugovorima, sukladno odredbama članka 35. Zakona o javnim poduzećima u Federaciji BiH;*

*6. Za sve postupke nabava provoditi propisane postupke i zaključivati ugovore. Ugovori treba da sadrže sve propisane elemente, uključujući i potpise;*

*7. Poduzeti aktivnosti i sukladno Zakonu o javnim poduzećima u Federaciji BiH formirati Odjel za internu reviziju;*

*8. Planove poslovanja pripremati i donositi na realnim osnovama, a godišnja izvješća o poslovanju sačinjavati sadržajnije, uz obrazloženja i uporedni prikaz svih planiranih i ostvarenih pozicija i kategorija iz bilanci;*

*9. Naknade za rad na terenu obračunavati uz dosljedno poštivanje članka 57. Zakona o plaćama, dodacima i naknadama plaća i sukladno važećoj regulativi kojima su uređena ova primanja;*

*10. U cilju racionalizacije i smanjenja troškova, preispitati potrebu angažiranja kooperanata;*

*11. Na datum bilance ocijeniti da li postoji bilo kakav pokazatelj da je vrijednost nekog sredstva umanjena i ako postoji, procijeniti nadoknadivi iznos za takvo sredstvo, sukladno zahtjevima iz MRS 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava, a u svezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema;*

*12. Ne stvarati obveze bez prethodno provedenih postupaka i procedura propisanih Zakonom o javnim nabavama i prethodno zaključenih ugovora;*

*13. Sve nabave planirati godišnjim planom, vršiti pravilan odabir vrste postupaka i iste započinjati blagovremeno i provoditi uz potpunu i dosljednu primjenu procedura propisanih Zakonom o javnim nabavama i njegovim provedbenim aktima.*